

บทที่ 3

อาณาจักรในເອເຊີຍຕະວັນອອກເດືອງໄຕ້ທີ່ຕັ້ງຈິນໂຄຍໄດ້ຮັບ ອາໄຫຍ່ຮຽນອືນເດີຍແລະຈິນ

อาณาจักรໃນຖຸມແມ່ນ້ຳໄຂງ

1. อาณาจักรຫຼູນນ (Funan)

ໃນຮະບະຄວິສັດພວມຍໍທີ່ 2 ໄດ້ມີຫຼາຍາດີຕ່າງ ຈຸ ໃນເອເຊີຍຕະວັນອອກເດືອງໄຕ້ ສົດປາປາວັນຮູບອະ
ຄົນຈິນໃນບົວເພ 3 ແຫ່ງ¹ ທີ່

1. ບົວເພທອນດ່າງແລະສາມເທີ່ມປາກແມ່ນ້ຳໄຂງ
2. ຖາງທອນເຫັນຂອງມືອງໄວ (Hue) ໃນບົວເພອັນນັນ
3. ຖາງທອນເຫັນຂອງຄານສຸກວາມມາດຸ

ນອກຈາກນີ້ມີໃນບົວເພແກວ້ນອາຮັກນ ແກະທອນດ່າງຂອງປະເທດພັນນຳ ແລ້ວຈຳຫາດຫຼັກຫຼານ
ອັນຍັນແນ່ນອນ

ກາຮກ່ອຕັ້ງອານາຈັກ

ສໍາຫຼັບອານາຈັກຫຼູນນ ຈຶ່ງຕັ້ງອູ່ບົວເພທອນດ່າງແລະສາມເທີ່ມປາກແມ່ນ້ຳໄຂງນັ້ນ ເຮົາ
ທ່ານເຮືອງຮາວຂອງອານາຈັກນີ້ຈາກອົດໝາຍເຫດຸຈິນເປັນສ່ວນໃຫຍ່ວ່າມີຮະບະເວກາທີ່ຕັ້ງຈິນໃນຄວິສັດ
ພວມຍໍທີ່ 1-6 ແນ້ວ່າດໍາເນີນກ່າວ່າຫຼູນນເວົ້າໄດ້ນາຈາກອົດໝາຍເຫດຸຈິນເຊັ່ນເຊັ່ນກັນ ສໍາວ່າ ຫຼູນນ
ສັນນິຍົງຫຼານວ່າເກືອ ພນນ (Phnom) ຈຶ່ງໝາຍເຖິງຢູ່ເຂົາ ອົດໝາຍເຫດຸຈິນແກ້ບັນທຶກຂອງຈິນໄດ້ກ່າວ່າຈຶ່ງອານາ
ຈັກຫຼູນນປັນຮະບະ ຈຳກັດໃຫ້ເຮົາທ່ານເຮືອງຮາວຂອງອານາຈັກຫຼູນນຕືດຕໍ່ອັກນີ້

¹Hall D.G.E., p. 24.

ในระหว่างคริสตศวรรษที่ 3-7 มีข้อความเหตุของราชวงศ์ต่าง ๆ ของเขิน ซึ่งมีข้อความเหตุ
ราชวงศ์ (ค.ศ.420-478) ก่อตัวถึงการตั้งราชวงศ์ของญี่ปุ่นว่าตั้งขึ้นราวกับคริสตศวรรษที่ 1 และก่อตัว
ถึงเรื่องการที่ญี่ปุ่นส่งยาดูไปยังน้ำท่าทางที่เรียกว่าชั้นราวกับคริสตศวรรษที่ 2 ที่ส่ง
บรรณาการไปยังน้ำท่าทางที่เรียกว่าชั้นราวกับคริสตศวรรษที่ 3 (ญี่ปุ่นเป็นอาณาจักรแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ส่ง
บรรณาการไปยังน้ำท่าทาง) มีข้อความเหตุราชวงศ์เขินก่อตัวถึงอาณาจักรญี่ปุ่นว่าอยู่บริเวณที่ทางเดิน
ราชวงศ์ซึ่งก่อตัวมาได้ (ค.ศ.479-501) ก่อตัวถึงการติดต่อระหว่างญี่ปุ่นกับเขินที่อยู่ติดกัน
มีรายละเอียดเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างอาณาจักรลินชี (Champa) กับญี่ปุ่นและความเชื่อถือทาง
ศาสนาว่าบ้านเมืองพระศิริ ขาดหมายเหตุราชวงศ์หนึ่ง (ค.ศ.502-556) ก่อตัวถึงเรื่องราวของอาณา
จักรญี่ปุ่นและเกษตริย์ของญี่ปุ่น

นอกจากบันทึกของราชวงศ์ต่าง ๆ ของเขินแล้วก็มีบันทึกการเดินทางของคณะทูตของพระ
ภิกขุเขิน เรียน บันทึกของหลวงเขิน Fa-Hsein และหลวงเขิน I-Tsing ที่สำคัญที่อันทึกของคณะทูต
เขิน ที่ตั้งไว้ (Kang Tai) และชูยิง (Chu Ying) ซึ่งเดินทางมาญี่ปุ่นเพื่อติดต่อทางการค้าในตอน
กลางคริสตศวรรษที่ 3 ในระยะสุดท้ายของราชวงศ์เขิน เขาได้ศึกษาเรื่องราวของการค้าตั้งแต่อาณา
จักรญี่ปุ่นไว้ดังนี้คือโภคชาติอยุธยา (Kaundinya) เป็นผู้ก่อตั้งอาณาจักรญี่ปุ่น จึงเรียกว่า Hun-Tien
เป็นชาวต่างชาติ ซึ่งอาจเป็นชาวอินเดียหรือชาวคาบสมุทรมาลาซู หรือแทนภาษาตอนใต้ที่ได้
สาเหตุที่โภคชาติอยุธยาเดินทางเข้ามานั้น เขายังได้ศึกษาเรื่องราวทางการค้าในตอนใต้ที่ได้
มาจากญี่ปุ่นที่ให้เป็นผู้นำ จึงมีอยู่ไห้วยาห์ (Lio-Yeh) หรือ Willow Leaf
และอาจชนะได้ด้วยศรัทธาที่มาก แต่ไม่ได้เป็นที่แน่นอนว่าจะเป็นไห้วยาห์ที่รับการยก
ย่องให้เป็นผู้นำ จึงมีอยู่ไห้วยาห์อยุธยาเป็นผู้ก่อตั้งอาณาจักรญี่ปุ่น

เมืองหลักของอาณาจักรญี่ปุ่นคือเมืองวายาระปุระ (Vyadhapura) แปลว่าเมืองของ
นายพราวนั้งอยู่ใกล้เนินนาท้น (Ba Phom) และหมู่บ้านบานาน (Banam) ในจังหวัดไฟร่วง
(Prei Veng) ของเขมรในปัจจุบัน ขาดหมายเหตุเขินว่าอยู่ห่างทางเดิน 120 ไม้ที่ มีเมืองอยุคแก้วเป็น
เมืองท่า เป็นเมืองที่เป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมและการค้า ซึ่งมีหลักฐานการติดต่อทางทะเล
ของเมืองอยุคแก้วกับอาวไทย, มาลาซู หมู่เกาะอินโดนีเซีย และเปอร์เซีย รวมทั้งการค้าทางอ้อม
และทางตรงกับทะเลเต้มติเคนรีโนนียัน อาณาเขตของอาณาจักรญี่ปุ่นนี้มีบริเวณทึ่งใหญ่บ้าง ซึ่งเป็นที่
ถูกเฉียงกันอยู่ ซึ่งศาสตราจารย์ George Coedes ว่าอยู่บนดอนได้ของเขมรและบริเวณปากแม่น้ำ

¹ H.M.D.G.E., p. 25

ในส่วนศาสตราจารย์ Jean Boisselier ได้ร่วมมือกับกรมศิลปากรของไทยในปี 2507 ชุดดังเด่น
ซึ่งหัวหน้าครุภัณฑ์ จังหวัดศุภวรรณบุรี ได้พบโบราณวัตถุที่เป็นศิลปแบบญี่ปุ่น
จำนวนมาก ซึ่งเป็นสิ่งของประเพณีเดียวแก่กันที่พบที่เมืองออกเก็ว ทำให้มีแนวโน้มว่า ถูกห่อของชาจะ
เป็นเมืองสำคัญของอาณาจักรญี่ปุ่นมาก่อนก็ได้ ทำให้ศาสตราจารย์ของ บัวลิพ สันนิษฐานว่า
อาณาจักรญี่ปุ่นมีอาณาบริเวณอยู่ในบริเวณถุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนสมเด็จกรมพระยาคุ้มราชานุ
ภพทรงสันนิษฐานว่าอยู่ในเด่นภาคอีสานของไทย คือเด่นจังหวัดนครพนม

กษัตริย์ผู้ปักธงอาณาจักรญี่ปุ่น

หลังจากที่โภษจัปญี่ปุ่นพำนัมได้มีกษัตริย์ครองราชย์มาจนถึงปี ก.ศ.205 มีกษัตริย์
ปักธงต่อมา ทรงพระนามว่า อัน พันชวาง (Hon P'an-H'uang) ครองราชย์ต่อมาจนถ้วนศักราชเมื่อปี
พำนัมมาถึง 90 ปี พระราชนอรสองค์ที่สองทรงพระนามว่า พัน-พัน (P'an-p'an) ขึ้นครองราชย์ แต่
ยังคงใช้ในการปักธงตอกญี่ปุ่นได้อำนาจของนายพล พัน มัน (Fan Man) หรือชื่อเดิมว่า Fan Shih-
Man ได้ตั้งราชวงศ์ใหม่ขึ้นปักธงญี่ปุ่น หลังจากที่ P'an-p'an สืบพำนัมลงแล้ว

พระเจ้า Fan Shih-Man เป็นกษัตริย์ที่มีพระปรีชาสามารถมาก เป็นกษัตริย์องค์แรกที่ส่ง
ทูตไปประทศเชิงชาติหมายเหตุราชวงศ์เหตุถึงของจีน ได้บันทึกไว้ว่าพระองค์ได้แผ่
แสนญาบภาพและอาณาเขตของอาณาจักรญี่ปุ่นไปถ่างกว้างขวาง โดยสร้างกองทัพเรือที่เข้มแข็ง
ทำให้มีอาณาเขตครอบคลุมบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำใบ้ ทะเลสาบเขมร และได้อำนาจกร
ถุนถุน (Tun-Sun) ซึ่งเป็นทางผ่านระหว่างตะวันตกกับตะวันออก (เดินทางนี้อาจจะผ่านด้าน
ที่มีภูเขาตากู ซึ่งอาจจะเป็นรากของพวกลอยต่อต้านถั่งข้อถุ่มแม่น้ำใบ้ จนถูกประวัติศาสตร์
สันนิษฐานว่าอยู่เด่นนครปักธงคือส่วนหนึ่งของอาณาจักรทวาราวดีนั้นเอง) พระเจ้าพันมัน ได้สืบ
พำนัมลงมาจนถึงจากการยกทัพปราบราชวงศ์ชื่อว่า Chin-Len เปลกวาดำรงทอง (Wall of Gold)
สันนิษฐานว่าเป็นพม่าตัดตอนล่างด้านที่มีภูเขาตากูหรือ เมืองสะเต็มของมอย Fan Chin-Sheng
ผู้เป็นราชธานีได้ปักธงต่อมาและถูกแม่ทัพชื่อ Fan Chan แบ่งอำนาจได้ ในส่วนนี้เองที่ญี่ปุ่นได้
ส่งทูตไปอินเดียกับจีนและจีนส่งราชทูมมาตอบแทนคือ Kang-Tai กับ Chu-Ying ได้เดินทางมา
ญี่ปุ่นในรัชกาลต่อมาคือ Fan Hsun และได้บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับญี่ปุ่นเอาไว้ในระยะปี ก.ศ.250
หลังจากนั้นกษัตริย์ Fan Hsun เรื่องราวของญี่ปุ่นขาดหายไปถึง 50 กว่าปี จนถึงปี ก.ศ.434 จึง
ปรากฏเรื่องราวใหม่ของกษัตริย์โภษจัปญี่ปุ่นที่ 2 ผู้ปักธงญี่ปุ่นเป็นพระมหาเจ้ากินเดียว

รับนับถือศิวลึงค์ มีการสืบราชวงศ์ตามแบบอินเดีย ฟูนันได้รับนับถือพุทธศาสนา ในสมัยพระเจ้า
รุหธรรมัน (Rudravarman) ก.ศ.514-539 มีการสร้างพระภิกขุไปจิณฑตากรัง ในสมัยนี้ฟูนันถูก
อาชักรบเนื่องด้วยการณ์ รุหธรรมันต้องเสียที่ดินให้ออกประเทศ ทำให้ชื่อของฟูนันต้องลบเลือนไป
และเสื่อมในที่สุด

ลักษณะวัฒนธรรมความเชื่อของฟูนัน

1. ทางด้านการปักธง การปักธงในระบบภัยตรี และรับระบบศักดินาจากอินเดีย
ภัยตรีของฟูนันมีฐานะเป็นไศก็ราชา หรือบรรพทภูบาล ซึ่งแปลว่าเจ้าแห่งภูเขา (Kings of the
Mountains) ถูมีภัยตรีของการปักธงคือพระราษฎร์ ซึ่งพระเจ้าแห่งศักดินะออกว่าราชการวันละ
3-4 ครั้ง ใช้การปักธงตามระบบศักดินา ให้สูตรองนกรต่าง ๆ มีสิทธิปักธงตัวเอง ซึ่งฟูนันมี
เมืองซึ่งตามปักแม่น้ำ ใจของภูเขาไม่มี

2. ทางด้านสังคม ชาติหลักฐานของเขิน มีการแบ่งชนชั้นของสังคมพวกรชชั้นสูงเป็น
พวกราชา ไชโยเดินเชียง ส่วนพวกรชชั้นที่นี่มีอยู่ของฟูนันเรื่องบรรยายว่าหน้าตาคนปากเดียว ตัวเล็ก
ศีวค่า ผนนหัก ล้านนิยรูปว่าจะเป็นนิกริโตร แต่เมืองเชียง มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ซึ่ง
สัดด้วย ไม่ลักษณะไม่ด้อย การสร้างบ้านเรือนประชาชั้นธรรมศาสร้างบ้านแบบใต้ดินสูง ซึ่งเป็น^๑
แบบธรรมชาติที่คนในภูมิภาคนั้น ซึ่งอาศัยอยู่ตามที่ราบลุ่มน้ำ สร้างบ้านในลักษณะนี้หันด้าน
รอบเมืองห้อง ประชาชั้นทำอาหารเก็บครรภ์ ตือ ข้าว ผ้า และอ้อย ในการคุณนาตามรู้จักใช้เรือใน
การติดต่อค้าขายและทำสังคม นอกจากประชาชั้นจะมีฝีมือทางแกะสลักไม้ ทำเครื่องทองรูป
พระพุทธรูป ให้สวยงามมาก กิจการที่ประชาชั้นนิยมกันก็คือ งานไก่ และงานหมู

3. ทางด้านความเชื่อถือ นับถือภูตศีปีกาช พราหมณ์ และพุทธศาสนา หมายเหตุ หินขานมี
บ้างแต่น้อย มีการบุคคลพราหมณ์ที่มีองค์ออกเดิน อาษาจารฟูนันได้รับนับถือพญานาค ซึ่งคง
รับมาจากพวกรชชั้นที่อินเดียได้ ซึ่งบรรดาอาษาจารอื่น ๆ ในเมืองเชียงจะวันออกเดินได้ก็เช่นกัน
เนื่องจากพวกรชชั้นที่เป็นลัญลักษณ์ที่ส่งเสริมอานาจเหนือนอนบุญธรรมชาติ ของสูงปักธงใน
ฐานะเจ้าของแผ่นดิน ลักษณะความเชื่อที่เจ้ากันได้ศักดินความเชื่อถือของคนพื้นเมืองในเรื่อง
อานาจ ที่จะประทานความอุดมสมบูรณ์ของพื้นดินและเหมาะสมกับลักษณะการเข้าครอบครอง
ดินแคน

4. การพิจารณาพิพากษาคดี ตัดสินความโดยวิธีการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ให้สูดองหาดี

ศึกก่อน 3 วันแล้วจึงนำมาพิสูจน์ วิธีการพิสูจน์ เช่น ให้ถือเหล็กแรมมาไฟดินไป 7 หัว ด้ามอ่อนไม่พองเมื่อวานริสุทธิ์ และใช้รีซิ่น ๆ ตามแบบวิธีในรายที่ในประเทศไทยล่า� ทำให้ญี่ปุ่นไม่มีคุณค่าทาง เพราะไม่กันท่าความคิดน้อยมาก

5. การติดต่อภายนอก มีการติดต่อภายนอกกับต่างประเทศก็อั้งค์ชินและอินเดียต่างก่อตัวแล้ว เมื่อท่าที่สำคัญคือเมืองออกเกว จินชวน่าญี่ปุ่นมีฝ่ายทางแก๊สลักษณะและทำทองรูปพรรณญี่ปุ่นตอนปลายมีการรับตัวอักษรจากอินเดียภาคกลางมาใช้มีการนับเป็นกระดาษแบบอินเดีย ใช้ภาษาท้ายพระนามของนายศรีษะว่า รวมัน แสดงฐานะเป็นเทวราช และมีการนับด้วยศิวสิงค์ ภาษาพูดของญี่ปุ่นจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกับมนอยุ เนมร ญี่ปุ่นเป็นอาณาจักรแรกที่ใช้ภาษาอันสกฤตเป็นภาษาราชการ โดยขุคพบหลักฐานหนึ่งเมืองใหญ่ยังอน

ความเดือนของญี่ปุ่น เมื่อจากอาณาจักรอูกะบะงเบก เผราประวัติที่เป็นเมืองชื่น เช่น ตะ ต่างก็แยกตัวเป็นอิสระ กษัตริย์ของญี่ปุ่นของศรีสุคทายคือ รุทธรรบัน ต้องเข้าเมืองหนีลงทางใต้ และต่อนามใน ก.ก.627 พระเจ้าอิสานวรรบันกษัตริย์ของเขนตะได้ตั้งญี่ปุ่นให้ท้าให้เมืองชื่นของญี่ปุ่น แยกตัวเป็นอิสระและพวกเขนตะได้รับการเดินเรือผ่านช่องแคบมะละกาแทนเป็นผลให้เศรษฐกิจของญี่ปุ่นเดือนลง และอานาจทางการเมืองก็อ่อนลงตามด้วย และเมื่อเขนตะ (เนมร) ตั้งญี่ปุ่นได้ ก็ต่อๆ กันญี่ปุ่นเข้ามาสมมาร์ตกับพวกคน ชนชาติญี่ปุ่นแท้ ๆ ไม่หลงเหลืออยู่อีกเลย

อาณาจักรจัมปา (Champa) หรือตินยี (Lin Yi)

การตั้งอาณาจักร

อาณาจักรนี้ตั้งชื่นราوا ก.ก.372 มีพื้นที่ตั้งอยู่บริเวณเวียดนามตอนใต้ในปัจจุบัน ความดั่งหมายเหตุเชิงก่อตัวว่า ตั้งชื่น โดยชาวพื้นเมือง ชื่อว่า ญี่หนี่บัน พวกรามของพื้นที่ในเยอเรียดวันออกเดียงได้ประมาณสุกพินใหม่ อาณาจักรนี้ในต้นตนตอนใต้ของประเทศไทย และสามารถตั้งอาณาจักรของตนชื่นได้เป็นอิสระจากจีน ปลายสมัยราชวงศ์ชั้น ตามแนวว่าชาติพัฒนาของประเทศไทยเวียดนามปัจจุบันราชธานีของจีนอยู่แต่เมืองเว้ในปัจจุบัน และได้รับวัฒนธรรมอินเดีย เช่นเดียวกับอาณาจักรญี่ปุ่น แต่บันทึกจากดั่งหมายเหตุนี้ กล่าวถึงอาณาจักร “จัมปา” และชนชาติขามในตอนต้นนี้น้อยมาก ภาษาพูดของพวกรามอยู่ในครรภ์อินโดจีนีเชื้อ-มาเลเชีย ความเชื่อของจัมปาໄส์เดียกับอาณาจักรญี่ปุ่น

กษัตริย์ผู้ปกครองจัมป้า

ปฐมนภัยกษัตริย์ของจัมป้าคือ ญุเหสียัน ตึ้งราชวงศ์ซึ่งปกครองตั้งแต่ปี ก.ศ.372 จนกระทั่งราชวงศ์ซึ่งเป็นเจ้าของอ่อนแอดลง แบ่งแยกอาณาเขตออกไปทางภาควันชินาน (Jih-nan) ของประเทศจีน ราชธานีที่สำคัญอยู่ที่เมืองวิชัย (บินห์ตินห์) ในประเทศเวียดนามปัจจุบัน กษัตริย์องค์ต่อมาจากญุเหสียันได้ขยับอำนาจเข้าไปทางเหนือซึ่งต้องปะทะกับพวกญวนซึ่งพยายามอพยพลงมาทางใต้ซึ่งได้รับอิทธิพลแบบจีน

กษัตริย์จัมป้าพระองค์แรกที่ส่งเครื่องราชบัลลังก์ให้จีนคือ พระเจ้าพินยี (Fun Yi) ก.ศ.464 และพระองค์มีที่ปรึกษาเป็นชาวจีนชื่อเวน ซึ่งต่อมาเขียนกรองราชตัวเป็นพระเจ้าพินเวน ถูกหลาภูของพื้นที่นี้ในดินแดนที่เรียกว่า "จีน" ไปตอนเหนือในดินแดนที่เรียกว่า "ญวน" แต่ไม่สำเร็จ พระนามของกษัตริย์จัมป้าสมัยต้นยังเรียกเป็นภาษาจีน แต่หลังจากสมัยของพินไฟ ซึ่งเป็นไตรภูมิพื้นที่นี้ พระนามที่เรียกเป็นภาษาถิ่นสักดิจ คือ พระเจ้าก้ากวรรณ มัน ในสมัยของพระเจ้าก้ากวรรณนี้ มีจารึกเป็นภาษาถิ่นสักดิจ ทำให้ทราบถึงลักษณะวัฒนธรรม ความเชื่อถือของชาวจีน กษัตริย์ของจัมป้า มีต่อมาอีกหลายพระองค์ต่อไป ค.ศ.1651 เช่นสมัยพระเจ้าศัมภุวรรณ (ค.ศ.737) ถูกจีนรุกรานเพราฯ ไม่ส่งเครื่องราชบัลลังก์ให้จีน ทำให้กษัตริย์ของจัมป้าองค์ต่อ ๆ มาต้องถือเป็นประเพณีปฏิบัติส่งเครื่องราชบัลลังก์ให้จีน สมัยพระเจ้าศัพท์วรรณถูกชาวกวนราชน (ค.ศ.954) จัมป้าเสื่อมลงอย่างรวดเร็วหลังสมัยอินทร์วรรณที่ 6 มีกษัตริย์ปักกรองถึง 5 พระองค์ และถูกญวนเข้ากัดในที่สุด

วัฒนธรรมความเชื่อถือของจัมป้า

ทราบจากข้อมูลของจีนว่า จัมป้ามีความเชื่อถือด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ความเชื่อถือด้านศาสนา รับถือพราหมณ์จากอินเดียโดยบุชาพระศิริ-พระอุมา พระพรหม และพระนารายณ์ การบูชาศิวลึงก์ และมีการรับนับถือพุทธศาสนาในอาณาจักรพุทธรูปสำคัญที่เมืองคงเด่อง
- การปักกรองแบบเทวรำกา เช่นเดียวกับญี่ปุ่น รับดำเนินการตั้งราชวงศ์มีการสร้างราชธานีเพื่อเป็นศูนย์กลางการปักกรอง ลักษณะการปักกรองเป็นรูปแบบครรภ์ ไม่สามารถรวมรัฐเข้าเป็นรัฐที่มั่นคง เช่น ญี่ปุ่นได้
- สภาพสังคม ประชาชนแบ่งเป็น 3 ชั้นชั้น กือ ชั้นชั้นปักกรอง ผู้ดี ไฟร์ ประชาชนทำ การเกษตรกรรมอยู่ร่วมกันเป็นหมู่และเผ่า พากที่อยู่ในเมืองสร้างบ้านด้วยอิฐดานปูน มีสถานบัน

หลังคาบ้านเรียกว่า กันลัน หรือกะลัน (Kalan) หุ้ยง ชา แต่งกาษด้วยผ้าฝ้ายศิ่นเดียวเรียกว่า กินะ (ki-pei) ผู้ต้องส่องเท้าหนัง ไพร์เดินเท้าปล่า ประเพณีการแต่งงานผู้หุ้ยงเป็นฝ้ายสูงผู้ชา และอาชญาด้วยงานในคนสกุลเดียวกันได้ ประเพณีการทำพนิชให้เผา แล้วนำเด็กกระอกไปทิ้งทะเล และงานบั้งมีประเพณีสุกติ (Switti) เหมือนในอินเดีย คือเมื่อสามีตาย ภรรยาต้องถ่ายความสามีด้วยการกระโจนเข้ากองไฟ

4. สักษณะเครื่องราชบัลลังก์ มีการส่งเครื่องราชบัลลังก์ให้เจ้าเมืองการศักดิ์กับเจ้าท้าว เกษตรกรรม และการต้าทางทะเล ทำให้อาษัยกรนี้มีฐานทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างดี สามารถสร้างกองทัพที่มีแสนข่ายนาภพ ขยายอาณาเขตขึ้นไปในแคว้นตั้งเก็บของเจ้าได้ ตลอดจนสามารถสร้างสถาปัตยกรรมการก่อสร้างต่าง ๆ ได้

5. ศิลป์ปั้นธรรมา ได้รับแบบอย่างจากอินเดีย เป็นศิลป์กรรมที่เนื้อจากเศษนา พระมหาปฏิเป็นส่วนใหญ่ เช่น เทวรัตน์ที่เมืองมีเชิน แม่น้ำเมืองตราด (ในเวียดนามปัจจุบัน) พระพุทธรูปสำคัญที่เมืองคงต้อง และหลงเหลือโบราณสถานในศาสนาพุทธและพระมหาปฏิหลาภแห่งในเวียดนามปัจจุบัน

ความสืบทอดของจัมปา

อาณาจักรจัมปา ตั้งขึ้นในบริเวณที่รوانอันดามันอุคุณสมบูรณ์และนานาด้วยอาณาจักรของญวน และเขมร ทำให้มีป้อมห้ากระบทั้งกันคลื่นเวลา บางครั้งก็เป็นไม่ครึ้น บางครั้งก็รับกันเป็นสักษณะสามเส้นสามอ เช่น บางครั้งจัมปะช่วงของรัตน์กันได้โดยเวิชของญวน หรือบางครั้งเป็นไม่ครึ้นได้โดยเวิชรับกันขอน ทำให้จัมปะตกเป็นเมืองขึ้นของญวนบ้าง กันญราบ้าง และสามารถตั้งตนเป็นอิสระได้เรื่อยมา จนกระทั่งปี ก.ศ. 1651 ราชธานีของจัมปะเมืองวิชัย (บินคินห์) ถูกอยู่ได้อ่านของญวนโดยเด็ดขาด พากามถูกฆ่าตายจำนวนมาก และถูกจับไปเป็นเชลย บรรดาเชื้อพระวงศ์ที่สาปสูญไป ปัจจุบันเหลือชนชาติงานเป็นส่วนน้อยในประเทศไทย

อาณาจักรเจนละ (Chenla) และอาณาจักร เขมร (Khmer)

อาณาจักรเจนละ (Chenla)

พวกเจนละนี้ไม่ทราบแน่ชัดว่าที่มาของพวกเจนละมาจากพวกเชื้อสายใด แต่เข้าใจกันว่ามีเชื้อสายเดิมกับพวกมนตุ เกย์อยู่ในบริเวณภาคตะวันตกของประเทศไทย และได้อพยพเข้ามานั้นเอง เชิญพระบรมราชโองการเดิมที่ในราช 500 ปีก่อน ค.ศ. ในบริเวณประเทศลาวตอนล่าง ในสมัยพุ่นนั้นเรื่อง อ้านาจ เจนละคงอยู่ได้อ่านจากของพุ่นนั้นดังนี้ ค.ศ. 550 พุ่นนั้นเริ่มเติบโต ผู้นำของเห็นละจะได้ร่วม รวมกับครุฑพวกพากันกระด้างกระเดืองท่อพุ่นนั้น เป็นผลให้พุ่นนั้นเติบโตงอกอ่างราชเรื้า ผู้นำ ของเจนละในการต่อสู้เพื่อเอกสารานี้คือ พระเจ้ากัวรัมัน (Bhavavarman) และพระอนุชาคือ พระ เจ้าจิตรเสน (Chitrasena) เมื่อเป็นเอกสาราได้ก่อสร้างเมืองขากบุรุษของพุ่นนั้น นับแต่นั้นมาพุ่นนั้นก็ ตกอยู่ได้อ่านจากของเจนละ

ความเจริญของอาณาจักรเจนละสมัยแรก นโยบายของเจนละนั้นต้องการสร้าง แสนยาบุกพ กเพื่อความซึ่งไหอยู่และอยู่รอด โดยการขยายอาณาเขตออกไปให้ได้มากที่สุด เช่นใน สมัยกัวรัมัน ทรงสร้างเมืองหลวงที่ ประสาทกุ (ศศริงค์เรช) ทำสังคมปราบพวกแคว้นบ่อฯ ฯ ไว้ในอ้านาจจนถึงสมัยพระเจ้าจิตรเสนทรงเป็นนักรบที่มีความสามารถให้ขยายอาณาเขตไปถึงแม่น้ำ�� แหลม และทรงปรับปรุงเครื่องยนต์ของเจนละจนเริ่ยญมั่งคั่ง มีบันทึกของเขียนว่าพระองค์ส่งทูตไป จีนหลายครั้ง อ้านาจของพระองค์ขยายมาถึงเมืองศรีเกพ จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดสระบุรี หลังจากที่พระองค์ถึงพระชนม์ พระราษฎร์อย่าง พระเจ้าอิสานวารัมัน (Isanavarmman) ปกครอง ท่อนา พระองค์มีความสามารถหนักคิดแผนของอาณาจักรพุ่นนั้น ซึ่งเกย์ซึ่งไหอยู่แต่ก่อน เข้ามา เป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรเจนละ สมัยของพระองค์ทรงขยายอาณาเขตไปได้กว้างขวางที่สุด ทาง เหนือมีอิทธิพลที่ไปปัจดินแดนเชิน ทางตะวันออกทรงมีอิทธิพลเหนืออาณาจักรจันปา ขยายอิทธิ พลมาเจิงภาคใต้ของประเทศไทย พระเจ้าอิสานวารัมันยังได้ดำเนินการถ่ายเมืองหลวงมาที่อุ่นแม่น้ำ Stung Sen เมืองหลวงใหม่ชื่ออิสานบุรุษ (Isanpura) ทำให้สามารถขยายอ้านาจไปทางตะวันออก เพียงเหนือของทะเลแคลปานเขมร

ในสมัยอิสานวารัมันที่ 1 ซึ่งเป็นไครสต์ของกัวรัมันเป็นครองราชย์ อีกคน นโยบายเดิมคือขยายดิน แผนออกไปอย่างกว้างขวาง เข้าไปในบริเวณภาคกลางและภาคเหนือ จนไปถึงอาณาเขตของ

อาณาจักรน่านเข้า ทำให้ในสมัยนี้เริ่มมีคินแคนกวางขวางมาก ซึ่งด้วยรูบากเข้มแข็งที่ขังสามารถกุนอยู่ได้แต่ป้ายรักษากาลของชั้นรัตน์ที่ 1 ถ้านำของรัฐบาลส่วนกลางอ่อนลง คินแคนที่อยู่ใกล้กระดังกระเดื่อง อาณาจักรแตกแยกเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายเหนือและฝ่ายใต้ ทั้งนี้เนื่องจากเกิดความแตกแยกระหว่างชนสองเชื้อชาติที่อยู่ร่วมกันคือพูนันกับเขมร ทำให้แตกแยกเป็น 2 ภาค อาณาจักรทางภาคเหนือเรียกว่าเขนตะบง มีศูนย์กลางอยู่ที่ปราสาทคดและปากเซในลาวปัจจุบัน ส่วนอาณาจักรทางภาคใต้เรียกว่าเขนตะน้ำ คือบริเวณที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบัน

ลักษณะความเจริญของอาณาจักรเจนตะ

- การปกครอง ไม่มีเอกสารใดกล่าวไว้แต่การปกครองภายในจะเป็นระบบทึบและมีประสิทธิภาพ จนสามารถควบคุมคินแคนอื่น ๆ ที่อยู่ได้ การปกครองได้
- ดังคณ รายฎร์มีอาชีวะหลัก คือ การท่านา อยู่กันเป็นครอบครัวรวมกันเป็นหมู่บ้าน ซึ่งคนนับถือวิญญาณบรรพบุรุษและภูศิริต่าง ๆ และให้ความสำคัญแก่ศรี และเรื่องสาหที่มาจากการศรี โคลนที่อิทธิพลอันเดียวกันไม่มีบทบาทต่อประชาชนแต่อย่างใด
- ความเจริญทางวัฒนธรรม ได้รับอิทธิพลของอินเดียแต่สัมภ์เป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรพูนัน และได้รับมากขึ้นเมื่อเป็นประเทศอิสระ แค่อิทธิพลของอารยธรรมอินเดียเข้าไปมีบทบาทเฉพาะในราชสำนัก คือ

ทางด้านศาสนา รับนับถือศาสนาพราหมณ์ อันเป็นศาสนาพราหมณ์ ลัทธิไวนิจัย ลัทธิพุทธศาสนาหลายนิยม บ้างแต่ไม่แพ้หินาย

ทางด้านอัตลักษณ์ใช้ภาษาสันสกฤตในการบันทึกในศิลปาริบบิ้น เรียนรู้ภาษาอินเดีย ลัทธิไวนิจัย ลัทธิพุทธศาสนาต่อ ภาษาพาร์บามายาและลัทธิพุทธศาสนาต่อ บุราภัณฑ์

ทางด้านสถาปัตยกรรม มีการสร้างวิหารตามแบบศาสนาพราหมณ์ ก่อหัวข้อสูงล้ำ สถาปัตยกรรมอินเดีย แต่ในขณะเดียวกันช่างของเขมรก็ได้ใส่ลักษณะเขมรได้ด้วย เช่น ภาพสักบุนท่า เก็บกับมนุษย์หน้าตาจะเป็นชาวเขมร แต่เป็นร่องรอยในวรรณคดีอินเดีย เช่นจะเป็นพวกแรกที่นำศิลปะลงมาใช้ในการก่อสร้าง

อาณาจักรกัมพูชา (Khmer) หรือยุคพระนคร ค.ศ.802-1000

ในตอนกลางพหุวรรษที่ 8 อาณาจักรเจนตะได้ถูกอาณาจักรชาวดิจพะเข้าสูญเสีย

(Sanjaya) รุกราน ตีได้จนตะน้ำ รุกรานตามป่าและดังเก็บ ทำให้อาพิจักรเงนตะทกเป็นประเทศ ราชของชาว ชนกระทั่งพระเจ้าชัยวรันที่ 2 ซึ่งเป็นเชื้อสายกษัตริย์ญี่ปุ่นที่ประทับในชาว ได้ยกทัพ ขึ้นมาอีกครองอาณาจักรเงนตะได้สำเร็จ หละรวมเงนตะนกันเงนตะน้ำเข้าด้วยกัน ประการดัง อาณาจักรกัมพูชาซึ่งไม่ขึ้นกับชาวอีกด่อไป เนมสมัยนี้เป็นสมัยที่รวมตัวกันสร้างความเป็นปึก แผ่น กษัตริย์ที่มีความสามารถในสมัยนี้ก็มี พระเจ้าชัยวรันที่ 2 อินทร์วรันที่ 1 อิสวารันที่ 1 ชัยวรันที่ 5 ศรีชัยวรันที่ 1 และ 2 ชัยวรันที่ 7

ผลงานของพระเจ้าชัยวรันที่ 2

1. สร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับอาณาจักรเงนไว้ม โดยการรวมเงนตะนกันเงนตะน้ำ เข้าด้วยกัน และนานนานไม่ว่าอาณาจักรกัมพูชาและพระองค์ได้ทรงปลดแอกเงนราชาชาว

2. ทรงยกฐานะกษัตริย์เป็นเทวดา หรือเทวราช (Deva-Raja) เป็นกษัตริย์สูงสุดไม่อู้ได้ อันอาจไคร ทั้งนี้เพื่อพระองค์ได้รับอิทธิพลจากพระที่เกี้ยงซึ่งเป็นพระมหาณ เป็นการปูรากฐาน การปกครองระบบเทวราช

3. เป็นผู้ให้ความสำคัญต่อราชธานี พยายามหาที่ ๆ เหนาแน่นที่จะเป็นศูนย์กลางการ ปกครองที่แท้จริงในหมู่ของพระองค์มีการยกฐานะราชธานีอีก 4 ครั้ง โดยพระองค์ได้ก้านงดึง สถาบันที่ ๆ เป็นซึ่งภูมิที่ปักอยู่ อุดมสมบูรณ์ หมายแก่การขยายอิฐนา และสร้างวิหารทาง ศาสนาในสมัยพระเจ้าชัยวรันที่ 2 จึงได้เกิดสิ่งสำคัญดังนี้คือ

1. การปูรากฐาน การปกครองแบบเทวราช ทำให้อาพิจักรอื่น ๆ เอนเป็นแนวอ่อน 2. พระมหาณเข้ามายืนเป็นผู้มีบทบาทในการปกครองในฐานะผู้ชี้ขาดทุก กิตปกาศครั้ง ๆ และประกอบพิธีราชากิจย์

3. ทำให้เกิดการสร้างสิ่งก่อสร้างที่ใหญ่โต การสร้างปราสาทราชวังต่าง ๆ เทวสถาน และที่ประดิษฐานศิลป์ที่เป็นเด่น

ผลงานของพระเจ้าอินทรรัมันที่หนึ่ง

1. สถาปัตยกรรมประทับที่มีความสำคัญต่อการเกษตรกรรม ทรงให้มีการสร้างอ่างเก็บน้ำ¹ ขนาดใหญ่ในบริเวณใกล้กับสถานที่เรียน เป็นระบบทดลองนาคชื่อ จากหะเตถาน ได้ชุดใหญ่ของระบบทางน้ำออกไปโดยรอบเพื่อใช้ในการ_irrigation ท่าให้ประชาชนมีน้ำใช้ตลอดปี
2. สถาปัตยกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา โคลนน้ำที่ใช้ในการสร้างวิหารสำหรับประดิษฐานศิลป์ บนยอดเขา Bakong ที่สร้างวิหารหินที่เรียกว่าวิหารพะโค (Preah Ko) ซึ่งวิหารที่มีลักษณะสำคัญคือสร้างด้วยหินก้อนใหญ่ ๆ ซึ่งเดิมจะสร้างด้วยอิฐจากปูน

ผลงานของพระเจ้ายโสธรมันที่ 1

1. สามารถขยายดินแดนของเขมรให้เข้ามายังกับอาณาจักรญี่ปุ่น คือ ขยายอาณาเขตจริงแทบทั่วประเทศ และเป็นรากฐานของการท่านนี้ ไม่ได้ปกคล่องโคลง
2. สร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่มาก เพื่อรับน้ำจากแม่น้ำเสียงราช เพื่อเก็บไว้ในฤดูแล้ง
3. สร้างเมืองหลวงใหม่ ชื่อ อโยธยา (Yasodhapura) เป็นเมืองแรกในกุฎุม្រនกวาง (Angkor) (ที่สร้างภายนอกที่อยู่ในกรุงศรีวัชและน้ำ)
4. สร้างปราสาทหินเขาราชวิหาร บนที่อยู่อาศัยเดิมซึ่งกันนบดแคน ไวยและเขมร

ผลงานของพระเจ้าชัยวรมันที่ 5

1. ทรงท่ามนุปปารุสค์ด้านอักษรศาสตร์ให้ประชาชนได้รับการศึกษา
2. สถาปัตยกรรมมีแบบที่มีเอกลักษณ์ในการเมือง
3. สร้างวิหารบันทายศรี เป็นวิหารทางศาสนาพราหมณ์ ซึ่งสวยงามมาก
4. ทรงตั้งราชธานีชัยวรมันที่ 5 เกิดการชิงราชย์ จนกระทำให้พระเจ้าศรีวิธรรมันที่ 1 ซึ่งเดิมมาจากการคุณพราลิงค์ (Tambralinga) หรโณครศรีธรรมราชาขึ้นมาเป็นอิสานาฯ ได้

¹ ทรงมีอิทธิพลกับผู้คน ทรงที่ปรึกษานำเสนอสู่ทางที่รับคำ เชื้อชาติในการขอประทาน และการปลูกต้น วางแผนเกษตร ระบบอ่างน้ำ เทคนิคของผู้ที่สูง ที่ไม่แพ้ชาติ ซึ่งต้องสร้างอ่างเก็บน้ำ

อาณาจักรเบนร ในช่วงปี ก.ศ.100-1219 เป็นสมัยที่เบนรรุ่งเรืองที่สุด เพราะว่าสามารถแพร่ แสนยาบุกพอกไปได้ถ่องถึงขวางมีการสร้างเทวสถานที่ใหญ่ในหลายจังหวัด ซึ่งเป็นมรดกสำคัญ ทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม การที่สมัยนี้เรียกมากเป็นเพรษการวางแผนรากฐานทางเศรษฐกิจที่ ในการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ในสมัยของพระเจ้าอินทร์มันที่ 2 และพระมหาชนกที่ 1 นอก จากนั้นในสมัยนี้ยังมีผู้นำที่มีความสามารถด้านพระองค์ กิจ สุริยวัฒันที่ 1 สุริยวัฒันที่ 2 และ ชัยวัฒันที่ 7

ผลงานของพระเจ้าสุริยวัฒันที่ 1

1. เป็นนักบุญที่มีความสามารถ ขยายเขตแดนของเบนร ไปถึงข้างขวาง ท้องทรายอันกว้าง เข้าไปอัจฉริยะแม่น้ำเจ้าพระยา คือ อาณาจักรทวารวดีของพวกลอย อัจฉริยะไปถึงนครศรีธรรมราช และทางเหนือถึงแหล่งพระบาง

2. พระองค์เป็นผู้มีบัณฑิตธรรมทางศาสนา ก่อวัดที่พระองค์มีเชื้อสายจาก นครศรีธรรมราช ซึ่งนับถือศาสนาพุทธ ต่อมามีพระองค์ได้ทรงอาณาจักรเบนร และบันถือถักษิ ไศวนิษย์ พระองค์ก็ซึ่งได้สนับสนุนพุทธศาสนาให้หายใจในราชสำนักด้วย

3. ทางด้านสถาปัตยกรรมทรงสร้างสิ่งก่อสร้างที่สำคัญและสวยงามมี 2 แห่งคือ ประสาทพิมานอาภากับปราสาทด้วยหินทราย ซึ่งเป็นเทวสถานแห่งแรกที่สร้างด้วยหินทราย ส่วน พิมานอาภาก็เป็นรูปทรงปีรามิด สักขะสถาปัตยกรรมสองแห่งนี้ ก่อขึ้นโดยบุปผา นักประดิษฐ์ ศาสตร์ซึ่งสันนิษฐานว่ามีการรับเอาศิลปะปั่นอยุนา

อาณาจักรเบนรภายหลังพระเจ้าสุริยวัฒันที่ 1 เกิดความรุ่นราษฎร์ทั้งภายในและภายนอก ประเทศ ความรุ่นราษฎร์ทั้งภายในที่คือ การที่กษัตริย์องค์ต่อมาเป็นใบบานก็ติดกับศาสนาพุทธ ทำให้เจ้า ราชการบางส่วนไม่พอใจก่อการปฏิบัติ แต่มีการแบ่งเชิงอำนาจกันเองภายในราชวงศ์ การรุกรานจาก ภายนอกที่ต้องทำสัมภาระกับพวกลั่นป่า และการขยายอำนาจของอาณาจักรทุกคนในสมัยพระ เจ้าอนุรุทธ์ ทำให้พระเจ้าสุริยวัฒันที่ 2 ได้ตั้งตัวเป็นกษัตริย์ได้สำเร็จ

พระเจ้าสุริยวัฒันที่ 2

เป็นกษัตริย์ที่มีอำนาจมากที่สุดในประวัติศาสตร์เบนร เพราะว่าพระองค์ได้สร้างความมั่นคงทางการเมืองและศิลป์สำคัญไว้กับเบนร

ผลงานของพระองค์ทางด้านการปกคล้อง

1. ขยายอิฐนาปาไปในศินแคนที่เคยอยู่ได้การปกคล้อง กือ ขยายอาณาเขตดึงเหนือแหลมมาสู่ คือ มีอิฐนาปาหนึ่งห้องวัด ทางด้านตะวันตกขยายแคนดึงอาณาจักรพุกาม ทำสังฆทานกับอาณาจักรจันป่าแต่อาณาจักรจันป่าไม่ได้

2. ดำเนินนโยบายทางการทูต ส่งทูตไปจีน เพื่อให้เข็นรับรองทางด้านเศรษฐกิจ พระองค์ได้สนับสนุนการเกยตุกรรมและระบบการคลบประทาน-พระราเทินว่าเป็นสิ่งเดียวที่สร้างอาณาจักรให้เป็นปึกแผ่นและมั่นคง พระองค์ได้โปรดให้สร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่หลายแห่งตามแบบรัชกาลต่อมา และยังให้มีการสร้างถนนหลายสาย เพื่อประโยชน์ทางการค้า การเดินทัวและการคมนาคม

ทางด้านสถาปัตยกรรม ทรงเป็นนักก่อสร้างเช่น กับนักรบ สิ่งที่พระองค์โปรดให้ก่อสร้างคือ ปราสาทหินครวัต (Angkor Wat) เป็นเทวสถานทางศาสนาพราหมณ์ ประดิษฐานรูปปั้นพระวิษณุ และพระนารายณ์ ปราสาทหินครวัตเป็นเทวสถานทางศาสนาพราหมณ์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก และสวยงามอย่างน่าประทับใจ โดยการสร้างถอดเทียนแบบอินเดีย

หลังจากครุยวรรณที่ 2 ผลงานของพระองค์ขึ้นกระดองราชย์คือ ราชนินทรรภรณที่ 2 ในสมัยนี้มีการมั่นคงพุทธศาสนาอย่างมาก พระองค์มีรัชกาลยาว 2 องค์คือ โยสรัตนที่ 2 และชัยวรรัตนที่ 7 ซึ่งโยสรัตนได้ขึ้นกระดองราชย์ และชัยวรรัตนที่ 7 ต้องเสด็จหนีไปอยู่จันป่า

ในสมัยโยสรัตนที่ 2 นี้เกิดกบฏของพวกชาวนา เหตุไม่พอใจในการเก็บภาษีและเก็บภาษีของเจ้าราชการ ทำให้ไตรภูวนาราชที่ครุยวรรณได้สถาปนาตัวเข้าเป็นกษัตริย์ แต่ถูกกษัตริย์จันป่าคือ ชัยวรรัตนที่ 4 ยกทัพเข้ามาตีแตกชาวยแคนจนดึงกระหัส และไตรภูวนาราชที่ครุยวรรณถูกฆ่าตาย ชัยวรรัตนที่ 7 จึงได้กลับมา

พระเจ้าชัยวรรัตนที่ 7

ขึ้นกระดองราชย์ปี ค.ศ.1181 สามารถปราบปรามพวกจันป่าและพวกบกบฏได้สูงบรรดาศรัณ และทำให้อาณาจักรเขมรเข้าสู่ความสงบอีกครั้ง

ผลงานของชัยรัมย์ที่ 7 ทางด้านการปักธงชาติ

1. ทรงขยับอ่านภาษาของบ่มเรเข้าไปในอาณาจักรตามป่าได้สำเร็จ โดยเกลี้ยกล่อมเจ้าชายจันปาเป็นแม่ทัพไปตีจัมปะอ่อง ในการรับครองนี้มีการจ้างทหารไทยไปร่วมกับจันปาด้วย จนปี 1203 จันปาถูกเป็นเมืองของบ่มเร โดยให้เจ้าชายจันปาปักธงชาติ แต่มีทหารบ่มเรเข้าไปคุ้มกัน นอกจากนั้นพระองค์ขยายอาณาจักรปิดจังอาณาจักรทั่วราชตระกูล

2. การดำเนินนโยบายทางการศึก พระองค์ได้ส่งยศพร้อมด้วยบรรดาการไปต่ออายุพระเจ้าไคเวียด ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจว่า พวกลันนัมจะดูเป็นกติกาในการขยายอาณาจักรของพระองค์

3. ทางด้านศาสนา พระองค์เป็นผู้มีขั้นต้องรับน้ำทางศาสนา ก่อนพระองค์นับถือพุทธศาสนา แต่ก่อนไม่ได้ถือกับศาสนาราหมณ์ ทำให้พุทธศาสนาหายใจร้อนในราชสำนัก นอกจากนั้นจึงเปิดโอกาสให้พุทธศาสนาได้กิจกรรมหินขานเข้ามาเผยแพร่ นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์บ่มเร ที่ศาสนานุทธริบุรุษหินขานเข้ามาเผยแพร่ โดยพระภิกขุชามอยุและทำให้เผยแพร่เชิงประชาชัชนด้วย เหราภิกขุอยุเข้าไปสอนประชาชัชนโดยตรง ทำให้ประชาชัชนมีการรับนับถือพุทธศาสนาได้กิจกรรมหินขาน

4. ทางด้านสถาบันปัตยกรรมการก่อสร้าง ทรงสร้างน้ำตก แห่งปราสาทนาขัน ที่ตั้งตระหง่านตระหง่าน ที่ตั้งตระหง่านตระหง่าน เพื่อที่จะเป็นกันกือการรุกรานของพวกลันป่าเจ้ด้วยเมืองที่เป็นป้อมปราการที่แข็งแรงทนทาน โดยเฉพาะการสร้างกำแพงขนาดใหญ่และสูงมาก ด้านนอกมีถ้ำเมืองขนาดใหญ่ ด้านกำแพงเมืองมีประตูเข้า 5 ประตู ซึ่งประตูเป็นปูร์วะสูง ส่วนบนของปูร์วะจะถูกเป็นหน้ามนุษย์ 4 หน้า ซึ่งเป็นถักหินพลาสติกของคนชนเผ่าและเป็นของใหม่ เนื่องจากพระเจ้าชัยรัมย์ที่ 7 ทรงรับเอาพระไหลิสต์ไว้พุทธศาสนาอาณาจักรเข้ามาในตนตนนี้ และหน้ามนุษย์เหล่านี้แทนพระพักตร์ของตนตัวเอง ให้ไหลิสต์ซึ่งมีพระพักตร์เบื้องตน¹

ส่วนปราสาทนาขัน สร้างเป็นวิหารทางพุทธศาสนาขนาดใหญ่ถูกกลางเมืองน้ำตก เรื่องว่าปราสาทนาขัน เป็นถึงก่อสร้างที่มีห้องรวมมาก เหราภิริบุรุษหินขานเป็นถึงก่อสร้างที่ประกอบด้วยหุบเขา ใหญ่ที่สุด ซึ่ง 5000 ยอดปูร์วะ ที่ปราสาทนาขันนี้มีกาฬสักบุญต่ำกว่ากับประวัติศาสตร์บ่มเร

¹ บรรจุ มหาติ ชนบทต่างๆ ในพื้นที่ให้เข็น แปลไทยมีอยู่ๆ บริสุทธิ์ (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการฟื้นฟูสังคม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักพิมพ์ไทยอินเตอร์เนชัน, 2521) หน้า. 93

ตลอดจนแสดงภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขมรอีกด้วย

ทางด้านสวัสดิการประชาชน พระองค์ได้โปรดให้สร้างศาลาพักอาศัยสำหรับผู้เดินทางสัญชาติปะมา ตามสองข้างถนนที่ศูนย์กลางเป็นจานวนมากถึง 121 แห่ง และสร้างโรงเรียนมาลรักษาก่อนเข้าปีบุญและคนพิการอีกมาก

ความเสื่อมของอาณาจักรเขมร หลังจากพระเจ้าชารวันที่ 7 เสียชีวิต เมื่อจากสาเหตุต่อไปนี้คือ

1. การที่ผู้นำราชบุรุษกรรม จะเห็นได้จากสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 มีการเกณฑ์แรงงานรายฎูรเข้ามาใช้ในกองทัพคลอเคลนข้าว ปลา อาหาร ที่ใช้เลี้ยงกองทัพก็ไม่สามารถหาภาระ ประชาชนต้องเสียภาษีมาก ในระยะแรก ๆ เศรษฐกิจของเขมรยังดี กนอังไม่เค็อคร้อนมากจนมาถึงสมัยพระเจ้าชารวันที่ 7 การทำสังคมบ่อชกรึ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศทรุดลงจนเกิดภัยของชาวนาในสมัยพระเจ้าไศวรมันที่ 2

2. การสร้างสิ่งก่อสร้างที่ใหญ่โต การสร้างปราสาทหินต่าง ๆ เช่น นครวัด นครธนฯ เป็นต้องใช้แรงงานประชาชนเป็นจำนวนมาก เก็บภาษีภาระ เพื่อนำมาใช้ในการก่อสร้าง เมื่อสร้างเสร็จก็ต้องจ้างคนดูแลรักษาอีก ปรากฏว่าในเขมรมีเทวสถานที่สร้างไว้ในสมัยก่อน ๆ ถึงสามชิ้นรวมทั้ง 20,000 แห่ง ใช้นักบวชและข้าราชการอุดม 300,000 คน รัฐบาลต้องจ่ายอาหารสำหรับอุดม ภาระอันหนักจึงกดแกร่งชาวนา

3. การเผยแพร่ทุทธศาสนาให้เข้าสู่ประชาชน มีผลกระทบถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่กษัตริย์มิได้อยู่ในฐานะสูงส่งอีกต่อไปในสายตากษัตริย์ เพราะตามคำสอนของศาสนาพิการ หินขานสอนให้คนอยู่ในระเบียบวินัย รักสันติคุณ ไม่สะทมทรพย์สมบัติ ไม่มีพิธีทางศาสนาที่ต้องขับซ่อน ให้มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ไม่สนับสนุนการสร้างประสาทวิหารที่ใหญ่ให้วิจิตรคิศรา ทำให้อำนาจความศักดิ์สิทธิ์ของพระเจ้าแผ่นดินน้อยลง พระเจ้าแผ่นดินไม่สามารถซักจุ่งประชาชนให้เข้ามาใช้แรงงานเป็นกรรมกรอย่างเด็กก่อน

4. การที่ผู้นำไม่มีความสามารถ ทำให้เขมรต้องสูญเสียอำนาจทางการเมืองเหนือดินแดนเมืองขึ้นต่าง ๆ เช่น จัมปายekด้วยเป็นเอกสาร คนไทยในถิ่นแม่น้ำเจ้าพระยาเข้าได้เขมรออกไปได้สำเร็จและเขมรที่ได้เสื่อมอำนาจลงจนหมด เหราทำกรรูบกับไทยเรื่องมาในระยะศศวรรษที่ 14-16 ในที่สุดไทยก็เข้าไปมีอิทธิพลเหนือเขมรในสมัยสุริเดชพระราศ

สรุปลักษณะความเจริญของเขมรา

- ลักษณะการปกครอง ได้นำเอาลักษณะเทวราชเข้ามาใช้ในการปกครอง ผู้握ราชฐาน ก็อหระเจ้าชัยวนันท์ที่ 2 ซึ่งลักษณะลักษณะเทวราชมีดังนี้คือ
  - ถือว่ากษัตริย์เป็นเทวดาหรือเป็นภาคหนึ่งของพระศิริ
  - กษัตริย์ได้รับมอบอำนาจจากพระศิริให้มาปกครองประชาชน อำนาจอันศักดิ์ สิทธิ์ของพระศิริจะมาสืบต่อในองค์พระมหาภัคตริย์ได้ โดยการทำพิธีทางศาสนา ซึ่งพระมหา พ่อเท่านั้นจะเป็นผู้กระทำพิธีได้ พิธีนี้ได้ถูกยกเป็นส่วนหนึ่งของพิธีราชภิเนก
  - พระมหาพ่อเป็นคณะบุคคลที่มีอิทธิพลในราชสำนัก
  - กษัตริย์ในระบบเทวราช นิยมสร้างศิวะถึงศิบันนขอดเจ้าเป็นสัญลักษณ์ของ พระศิริซึ่งไว้การพูชา และเป็นสัญลักษณ์แทนองค์พระมหาภัคตริย์ที่สร้างศิวะถึงศิบัน
  - ภายหลังพิธีราชภิเนก กษัตริย์จะประกาศพระองค์ว่าเป็นเจ้าแห่งจักรวาล แปลว่า ผู้มีอำนาจสูงสุดซึ่งจากลักษณะเทวราชนั้น ตามทฤษฎี กษัตริย์จะเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในราช อาณาจักรเป็นผู้รักษาความสงบสุขในอาณาจักร เป็นผู้นำทางศาสนา แต่ความจริงกษัตริย์จะมีบุน นางและปฏิบัติช่วยราชการแผ่นดิน ทำให้มีกษัตริย์ผู้มีอำนาจในการปกครอง 2 กษัตริย์
  - พระมหาพ่อเป็นผู้นำพิธีราชภิเนก มีความรู้ในวิชาต่าง ๆ กฎหมาย ภาษา ศาสนา เป็นต้นหนึ่งโดยสืบทอดกัน
  - ชนนาท ช่วยในการบริหารราชการแผ่นดิน เกษ็ททหหาร เก็บภาษีและเป็นผู้ที่ทำ หน้าที่เดือกรัฐบาล
- ระบบเทวราชมีส่วนทำให้กัมพูชา (ยุคพระนคร) เจริญรุ่งเรืองมากคือ
  - การทำพิธีราชภิเนก เป็นการประกาศให้ผู้คนยอมรับ ทำให้อำนาจกษัตริย์เป็น สมบูรณ์อย่างที่ราช รวมถึงการพำนกรรม
  - การรับการปกครองในระบบศักดินาเป็นการรวมอำนาจการปกครองเข้าด้วยส่วนกลาง
  - การรับกฏหมายพระมนูธรรมศาสตร์ บุ่งให้รายบุรุษให้ด้วยผู้นำ มีการลงโทษฐานและ สำหรับผู้ไม่ปฏิบัติตาม ซึ่งทำให้พระราชน้ำใจของกษัตริย์ไม่มีจัดจ่ากัด บังคับให้รายบุรุษปฏิบัติ ตามได้ทุกอย่าง เช่น ทางด้านการเกษตรและงานเพื่อใช้ในการเกษตรกรรมหรือการท่าสัจกรรม ขยายอาณาเขต
  - การวางแผนทางเศรษฐกิจให้เป็นปึกแผ่น โดยการบุคคลอง และอ่างเก็บน้ำขนาด

ให้ท่านได้ทราบถูกกิจของประเทศไทย ประชาชนมีน้ำใจเพื่อพอกำกับภารกิจ

5. กติกาความเข้าใจกันเดียวกัน การสร้างสถาบันคือกรรมที่ให้ไว้ให้เดือนแบบที่ประทับของพระเจ้า ทิโวฯ พุทธศุภุมิ ทำให้มีการเกณฑ์แรงงานคนมาใช้ในการก่อสร้าง ซึ่งเป็นการควบคุมประชาชน และทำให้ประชาชนทราบถึงพระราชอำนาจของกษัตริย์

2. ความเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ อาชีพหลักของชาวบ้านที่ทำการเกษตรกรรม พระเจ้าแผ่นดินทรงพระหนักด้วยไปโปรดให้มีการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ตลอดจนมีการบุคคลของระบบทานี้ไปอังวิรนาข่องราษฎร์ ทำให้ราษฎร์ท่านๆ ได้ทดสอบและทราบถูกกิจของประเทศไทยมั่นคง

3. ทางด้านสังคม แบ่งออกเป็น 3 ชนชั้น คือ กษัตริย์และพระราชนัดดา ชุมชน และพระมหาดลี, สามัญชน ซึ่งความตื้นดันระหว่างสองชนชั้นแรกกับราษฎร์ไม่ค่อยมี แต่ครัวเรือนได้รับการยกย่องในสังคม โดยเฉพาะเกี่ยวกับราชสำนัก การสืบสันติวงศ์ โดยนับเรื่องสายทางมาตราซึ่งเป็นประเพณีของชาวอยุธยาที่วันออกเฉียงได้ นอกจากนี้ กษัตริย์ได้รับการสนับสนุนให้ศึกษาวิชาการแขนงต่างๆ อย่างลึกซึ้ง จนมีความเชี่ยวชาญทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ ให้ราษฎร์ สนใจรับการแต่งตั้งให้ศึกษาด้านหนึ่งสำลักญในราชการ ผู้หญิงเองก็มีบทบาททางด้านศิลปะไม่น้อยเช่นเดียวกัน เช่นการสร้างปราสาทบันทายหรือได้ดูงานมาก่อน ได้เชื่อว่าเป็นเมืองของกษัตริย์

4. ศาสนา ศาสนาพราหมณ์มีบทบาทในราชสำนัก โดยเฉพาะการนับถือไ KV นิกร การนับถือพระศิริจะไม่ได้เดือนแบบอินเดียทั้งหมดแต่จะมีการตัดเปลี่ยน เช่น กษัตริย์จะสร้างวิหารบุชาศิริสิงค์ แต่จะเดิมที่เป็นอุสานสำหรับกษัตริย์องค์นี้ด้วย ซึ่งในอินเดียมี ตลอดจนการบวงสรวงวิถุญาณบรรพนิรุณ ซึ่งในอินเดียมีเช่นกัน ต่อมาในสมัยชาวนินทร์มีการนับถือพุทธศาสนาตามมาayan จนถึงสมัยชัยวรันท์ที่ 7 ได้รับเอาพระไหรีสัตตว์ เพื่อเป็นการส่งเสริมอิริยาบถของพระองค์ให้มากขึ้น และพระองค์ได้เปิดโอกาสพุทธศาสนาให้กับทุกคน เข้ามาเผยแพร่และนำไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวางในที่สุด

5. ด้านสถาบันคือกรรมการก่อสร้าง เป็นสถาบันคือกรรมที่เนื่องมาจากสถาบันพราหมณ์ กษัตริย์เขมรได้สร้างไว้เพื่อประดิษฐานศิริสิงค์ เพื่อบูชาแทนพระศิริ ไม่เพียงแต่กษัตริย์เท่านั้น แม้แต่พวกชั้นราษฎร์ก็ได้สร้างวิหารเล็กๆ ซึ่งเพื่อเป็นที่ประดิษฐานเทพเจ้าที่ตนนับถือ สักขยะวิหารที่สร้างขึ้นที่จะสร้างบนเนินเขา เพราศกิจว่าเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรและจักรวาล ถือเป็นการบูนารมของมนุษย์ และถือความสำคัญและมีอิริยาบถอย่างแข็งกระด้างในหน้าไม้แสลง

ความรู้สึก แต่รูปถักรันนิจดาม ได้สักส่วน

6. ทางด้านกุญแจมาย เนมร ได้รับเอกสารคันกีร์พระมนูธรรมพากษ์ของพระมหาณ์มาเป็นหลักในการพิจารณาพิพากษาคดี ข้าราชการเป็นคุณตาก ผู้บริหารสูงสุดคือกษัตริย์ แล้วไม่ได้อธิบดีกุญแจของอินเดียเป็นหลักของอั่งเดียว เวลาพิจารณาคดีขึ้นบนบรรทมเนื่องประเทมีเดิมของเขนร เป็นหลักด้วย

7. ทางด้านอักษรศาสตร์ เนมร ได้รับอิทธิพลทั้งภาษาและวรรณคดีจากอินเดีย ภาษาที่เข้ามา มีอิทธิพลคือ ภาษาสันสกฤต ได้นำเข้ามาใช้ในราชสำนัก ต่อม้ววรรณคดีรับเอาค้าโครงเรื่องมหาภารตะรณะยานะและน้ำการจะเข้ามา

อาณาจักรในอุ่นแม่น้ำอิรวดีและสาละวิน

อาณาจักรมอยุและหน่า

อาณาจักรมอยุ

มอยุเป็นกุญชันเรื่องชาติเดียวทั้งหมด อยู่ห่างจากฝั่งตะวันตกของจีน ราว 1000 B.C. เข้ามายังในแอนชายซึ่งทางเดินของพ่อ รวมทั้งอุ่นแม่น้ำเจ้าพระยาในศินแคนทุวรรณยุน¹ (Land of Gold) ซึ่งศินแคนในอุ่นภาคตอนนี้ พระเจ้าอิสกุได้ส่งสนพุกทองมาเพื่อทำสำนักในราชาหบดี พระราชนครที่ 3 ก่อนคริสต์กาล นอกจากนั้นที่มีพวกพ่อค้าอินเดียเดินทางเข้ามาค้าขายแบบรายสั่ง ประทุมคาม่า ทำให้ศินแคนแบบนี้ได้รับอิทธิพลของอินเดียและอาณาจักรต่างๆ ให้ว่านมอยุเป็นประชากร พวกรากของเชียงคำวันออกเฉิงไศ่ที่ได้รับอารยธรรมอินเดียซึ่งความเชื่อทางวัฒนธรรมของ พวกรากนี้คือ การรับนับถือพุทธศาสนา, ภาษา และการเชื่อในหนังสือบนบรรทมเนื่องประเทมี ค่างๆ และความเชื่อถูกทางเกย์หรกรรน

พวกรากได้รวมกันตั้งเป็นอาณาจักร ได้ในราชาหบดีที่ 5 มีศูนย์กลางของอาณาจักรอยู่ที่เมืองสุธรรมวดี หรือเมือง Thaton ซึ่งอยู่ในบริเวณอุ่นแม่น้ำสะโข พวกรากที่เมืองสุธรรมวดีนี้ มีความรู้ทางเกย์หรกรรน รู้จักการทำอาชีวะ เช่น ปลูกข้าว แต่มีความชำนาญในการขอกประสานและชัน

¹ Briss Harrison, South - East Asia, A Short History (London : Dentley Gilford, 1967) P. 36

ชาติน้อยนี้เองเป็นผู้เริ่มการซ้อมประทานชื่นในที่ราชบุกเบศ (Kyaukse) อยู่ตอนกลางของพม่า ซึ่งเป็นบริเวณที่แห้งแล้ง พวกลอยอุ้งมีการค้าขายไปสัมภัคกับพวกลินเตือและลังกา ทำให้มีอยู่ได้อารசธรรมอินเดียไม่ตื้นที่หลาภูมีประการ โดยเฉพาะทางด้านภาษาบาลี วรรณคดี และศาสนาพุทธนิกายพินชาน และมีอยู่นี้เองเป็นชาติที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้เรียนให้กับชาติอื่นๆ ในเชิงศีลธรรมของการเมืองได้ เช่น เมือง พม่า ไทย ลาว

พวกลอยได้รุ่งเรืองชื่นในพศวรรษที่ 6 เป็นต้นไปถึงคริสต์ศักราชที่ 11 ในอาณาจักรทวารวดี ซึ่งศูนย์กลางของอาณาจักรทวารวดีอยู่ที่โคไม่ปราการ แต่ทราบว่าบริเวณที่ตั้งของอาณาจักรทวารวดี คือบริเวณอุ่นแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลางของไทย ได้แก่ จังหวัดราชบุรี เพชรบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี ลพบุรี กาญจนบุรี ชัยนาท และทางเหนือ คงไม่เกินจังหวัดนครสวรรค์ ส่วนทางตะวันออกของดินแดนนี้ แม่น้ำเจ้าพระยาได้ถึงไซห์ ทวารวดีเป็นท่าสถานสันติสุขแปลงกว่า เมืองมีประชุ 4 ด้าน แหล่งอาชีวกรรมของบริเวณที่เป็นประเทศไทยตั้งแต่ ก.พ.507 จึงเรียกว่า To Lo Po Ti เมืองนี้คิดไม่ทราบว่าใครก่อตั้ง แต่มีพวกลอยเข้ามาปกครอง บางคนค้านว่าทวารวดีไม่ใช่พวกลอย แต่จากศึกษาเริ่มและการสร้างเมืองหริภุญชัยของพระนามตามเหวี่ ว่าเป็นพวกลอยจากทวารวดี

พวกลอยในพม่าส่วนใหญ่อยู่ต่อหน้าไปทางตะวันออกของแม่น้ำอิร瓦ตี และมีอาณาเขตแผ่ไปถึงเมืองทวาย แต่เศรษฐกิจและวัฒนธรรมความเริ่มอุ่นบริเวณอุ่นแม่น้ำเจ้าพระยาโดยเริ่มจากนครปฐมก่อน (บริเวณภาคกลางของไทย) ลพบุรี และล้านชุม (หริภุญชัย)

มอยจัคเป็นประชากรกลุ่มแรกของอาเซียนเชิงศีลธรรมของการรับวัฒนธรรมอินเดีย แต่กระชัคกระชาดเยกข้าวไปเป็นกลุ่ม สร้างรัฐหรือหมู่บ้านชื่น มีได้สร้างอาณาจักรแบบฟูนัน มอยเพิ่งจะสร้างอาณาจักรเป็นปีกแผ่นระยะหัวตั้งประนามาณคริสต์ศักราชที่ 5 อาณาจักรสุธรรมราวดี และคริสต์ศักราชที่ 6 ทวารวดี เมื่อพวกลอยพามาจากทางตะวันตกของชื่นมาตั้งอันฐานในประเทศไทยอินเดียก่อนที่แม้วันจะลิจกานา มอยก็ได้รับเอกสารความรู้ทางวัฒนธรรมต่างๆ จากอินเดียมาด้วย เมื่อมอยเข้ามาตั้งอันฐานอยู่ด้วยชาดพะเตประเทพบน้ำ ได้ติดต่อกันขายกับอินเดียและศรีลังกา และได้ถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ตนรับมาให้กับชนชาติอื่นที่ตนเข้าไปอยู่ หรือค้าขายด้วย โดยเฉพาะพม่าและบริเวณประเทศไทย วัฒนธรรมความเริ่มนี้คือ

- ความรู้ทางการเกษตรกรรมและการซ้อมประทาน การปรับปรุงที่ดินเพื่อการเพาะปลูก
- ความรู้ทางภาษาและการเขียนหนังสือ ภาษาที่มีอยู่รับมาคือ บาลี และสันสกฤต และ

การเขียนตัวอักษรแบบอินเดียภาคใต้ วรรณคดีอินเดีย

3. ความรู้ทางการท้า การแยกเป็นตอน การซึ่ง ดวง วัด
  4. ศาสนาพุทธธรรม ทุขศาสนาหมายและถ้าเรียนอู
  5. การปักครองแบบทั่วราชอาณาจักร เป็นแบบที่น้ำทึบแต่จะเมืองมีกษัตริย์
- ปักครอง บางครั้งมีน้วยภาษาเป็นอิสระของคนอย่างไร กษัตริย์แต่ละเมืองจะดำเนินนโยบาย การปักครองแบบประถานงานกัน และถือศักดิ์ต้องกัน ไม่มีรัฐใดคิดตั้งเป็นใหญ่เหมือนอาชักรื่น ๆ เป็นผลให้อาณาจักรของตนอยู่อยู่ได้ไม่นาน

อาณาจักรพม่า

ในระยะเวลาเดียวกันที่พวກน้อยตั้งอาณาจักรของตนขึ้นก็มีประชากรกثุ่มน้ำของพหุพงษ์ มากจากตะวันออกของทิเบตตามอยู่ในพม่าตอนบน พวกนี้ก็เรียกว่าพวกพู่ (Pyu) พวกพู่นี้จัดอยู่ในชาติที่รับอิทธิพลของอารยธรรมอินเดียมา แสดงให้เห็นว่าในระยะพหุวรรษที่ 1-5 ในประเทศไทยมีชุมชนใหญ่ 2 แห่งคือ ชุมชนของน้อยทางใต้และชุมชนของที่อยู่ทางตอนเหนือ พวกพู่ได้ตั้งฐานยศกลางการปักครองของตนขึ้นที่เมืองแพร (Prome) บนดุลเมืองน้ำอิริวดี ซึ่งหากพู่ได้เริ่มอาณาจักรของตนนี้ว่า ศรีเกษตร แปลว่าศิริมงคลของความโชคดี¹ เมืองแพรนี้เป็นศูนย์กลางของการค้าขาย ในเวลานั้น เพราะอยู่ไม่ห่างจากแม่น้ำแม่น้ำอิริวดีซึ่งไม่ได้แยกออกจากแม่น้ำที่รับน้ำทุกๆ สายแม่น้ำที่ไหลลงมา

ลักษณะความเจริญของพวกพู่ที่อาณาจักรศรีเกษตร

ทางด้านการปักครอง กษัตริย์เป็นเทวราช้าโคตีได้รับอิทธิพลจากอินเดีย พวกพู่ได้ขยายอิทธิพลเหนืออาณาจักรน้อย และพม่าภาคใต้ แต่ไม่ได้สร้างอาณาจักรเป็นบิ๊กแหน่ เนื่องจากประกอบด้วยเมืองต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งยอมอ่อนน้อมกันเมืองที่มีอำนาจมากที่สุดในหมู่เด่นและบางครั้งก็แข่งขันระหว่างกัน ซึ่งทำให้อาณาจักรศรีเกษตร ซึ่งเป็นอาณาจักรเจริญที่สุดได้เริ่มร่องรอยและรับบรรณาการจากเมืองต่าง ๆ ในหมู่พวกพู่อย่างพหุภูมิ

¹ หนังสือพิมพ์ ประวัติศาสตร์พม่า แปลโดยพนมพิริยะ ทุกเล่ม (กรุงเทพมหานคร : โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาภัณฑ์, 2519) หน้า 7

ทางด้านสังคม ประชาชนมีอาชีพหลัก คือ การเพาะปลูก ข้าว ข้าวฟ่าง และอ้อย ออยู่บ้านที่สร้างด้วยไม้ บุกหลังคาด้วยกระเบื้อง ตะกั่ว และดินบุก มีชีวิตความเป็นอยู่ดี และรักส่วนตัวน้อย มีการจะทักทายกันด้วยการขับมือถือแขนและให้กำลังใจ พวกพยุ่งเป็นพูทางคานิกรนที่เคร่งครัดจากเชคหมายเหตุขึ้นว่า พวกพยุ่งรวมถึงตัวของกันในหมู่ แทนที่จะเป็นใหม่แท้ เพราะการผลิตใหม่นั้นเกี่ยวข้องกับการท้าลายชีวิต เด็กผู้ชายและหญิงเมื่ออายุได้ 7 ขวบ ที่จะนวดเป็นพระและซึ่งอาชีวกรรม 20 ปีก็สืบทอดกันมา ใครมีความประสงค์จะบวชต่อไปก็ได้ พวกพยุ่งมีฝีมือทางด้านแกะสลักหินและเป็นช่างเงินช่างทองที่มีฝีมือมากทั้งที่ทำการขุดกันทางโบราณก็ได้พบเครื่องทองและเครื่องสัมภัคต่าง ๆ มากน้ำหนา

ทางด้านกฏหมาย แม้ว่าพวกพยุ่งจะได้รับเอกสารยธรรมอินเดียมหาลัยอย่างโดยเด็ดขาด ด้านการปกครองระบบทรัพยา แต่พวกพยุ่งก็ไม่ได้รับเอกสารกฎหมายพารามบูธรรมศาสตร์แบบประเทศอื่น ๆ พวกพยุ่งจึงใช้กฎหมายที่สืบทอดเนื่องจากประเพณี โดยเน้นเรื่องความนิมนุษยธรรมเป็นหลัก และพยายามประนีประนอมให้นักที่สุด ก่อนที่จะลงมือไถ่สวน โดยการไถ่กรดสถาบันต่อหน้าพระพุทธชูป เพื่อถาวรจดความพิเศษของตนเอง และให้ปรับความเข้าใจกัน มีคนกระทำความผิดน้อย ถูกตราลงโทษไม่เป็นที่รู้จัก นักไทยที่ถูกกล่าวหาครั้งแรกๆ อยู่ในช 3 ที่ ด้านท้ามค้าข้าวในช 5 ที่ ด้านน่าคณด้วยจะถูกประหารชีวิต

ทางด้านศาสนาปัจจุบันและการก่อสร้าง พระราชวังและวัดสร้างด้วยอิฐมีกำแพงใหญ่สร้างอิฐเกลื่อนต้อมรอน นอกนั้นเป็นศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมที่เนื่องจากศาสนาพุทธและพระมหาธรรม พิธีการสร้าง พระพุทธชูป วัด และเจดีย์ขนาดใหญ่ ซึ่งมีอยู่มากน้ำหนา

ทางด้านความเชื่อเรื่องและศาสนา ในระยะแรกนับถืออุคลิ ต่อมาได้รับนับถือศาสนาพุทธ Hinayan โดยพบชื่นถ่วงชาเริกเป็นภาษาบาลี อันเป็นหลักฐานทางโบราณก็ได้ซึ่งกับพูทางคานิกรนที่เก่าที่สุดในบริเวณใกล้เมืองแปร ซึ่งเป็นเมืองหลวงเดิมของพวกพยุ่ง แสดงให้เห็นว่าพูทางคานิกรได้เข้ามาอิทธิพลในบริเวณนี้ และนักนวดเป็นที่เดินทางมาที่ได้ถูกต่อไว้ว่า เมืองแปรเป็นศูนย์กลางของพูทางคานิกรนที่นี่ เมื่อจะมีการรับนับถือศาสนาพุทธในภาคใต้ โดยเฉพาะการรับนับถือพระอวโถกิเตหัว ในระยะปี ค.ศ.80 แต่พูทางคานิกรนที่นี่มีอิทธิพลต่ออาณาจักรพยุ่งนั้นกระตุ้นให้ต่อไป

ความเชื่อมของพยุ่ง อาณาจักรศรีภูมิครองด้วยเชื่อมอันอาจดัง เมื่อจะจากเกิดความแตกแยก

ในราชวงศ์ ทำให้กษัตริย์และประชาชนพ่ายแพ้ด้วยเดินทางไปทางเหนือเพื่อแสวงหาเมืองหลวงใหม่ ขณะเดียวกันที่ศรีเกณคราชมีผู้ปกครองอยู่และอยู่ในราชบุตรธรรมที่ 9 อาณาจักรไทยในปัจจุบันเจ้าไศร์ทำลายเมืองหลวงของพวากพูด ทำให้พวากพูดหนีลงมาทางใต้

การตั้งอาณาจักรพุกาม

เดิมพม่าอยู่ในบริเวณที่ร้านซูงทิเบตซึ่งเป็นชนเผ่าที่ร่อน ไม่สามารถปักหลักตั้งถิ่นฐานที่ได้ เพราะถูกเชื้อชาติอื่นๆ คัดคอกเวลา (พม่าเชื่อตนว่าเป็นชาตินี้) ทำให้พม่าเป็นชาตินี้ครบ รู้จักการใช้ชูภูมิ กรรมบ้านหลังม้าจากน่านเจ้า เดิมพม่าเรียกตนเองว่า บรรม่า ซึ่งการตั้งชื่อประเทศพม่าปัจจุบัน เมียนมาร์ (Myanmar) มาจากคำเดิมของพม่านั่นเอง

ขพระที่พวากพูดกำลังอ่อนแอกถูกพวากเชื้อสายพุกามเข้ามาตีพม่า (Burman) ซึ่งอยู่ห่างจากตอนใต้ของเชิงเขาสูงกว่า 10 กิโลเมตร แต่ก่อตั้ง ฯ กลืนชาติของพม่าไปได้ที่สุด พวากพม่าได้ตั้งเมืองหลวงใหม่ที่เมืองพุกาม (Pagan) และขยายอิทธิพลของทางใต้ในอาณาจักรของพวากพูด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 1044 ซึ่งเป็นสมัยของกษัตริย์ที่มีความสามารถ กองพระเจ้าอนิรุทธิ์ ได้ยึดเมืองหลวงของพวากพูด ที่บริเวณที่ร้านคุณแม่น้ำอิรวดี และชื่อที่ร้านกอยเซ (Kyaukse) ได้พระเจ้าอนิรุทธิ์เป็นบุคคลที่ชาวพม่ายกย่องมาก แต่ประวัติประวัติของพระองค์นั้นถูกตีเสื่อนไม่ทราบว่าเป็นใครมาจากไหน นาญจักเมื่อตั้งอาณาจักรพุกามแล้ว จำกัดความคราวได้ศูนย์การค้ารับซ่อมซึ่งราชธานีติดขาด พระราษฎร์คือพระองค์ แต่บังตับให้พระราษฎร์คิดเห็นว่า ซึ่งในขณะนั้นพระองค์ยัง chưaวัย เมื่อพระเจ้าอนิรุทธิ์ทรงเจริญวัยขึ้นก็สามารถแบ่งราชบัลลังก์กับพระราษฎร์ได้ แต่พระราษฎร์ไม่ยอมรับ¹ พระเจ้าอนิรุทธิ์ทรงขึ้นครองราชอิ势ี พระองค์ที่เป็นกษัตริย์ที่มีความสามารถทั้งทางด้านการรบ และการปกครอง

ความเจริญของพุกามสมัยพระเจ้าอนิรุทธิ์

1. ทรงปรับปรุงกองทัพให้เข้มแข็ง บริร่มอุทธรรช์การรบแบบใหม่ ๆ เช่น บริร่มนาฬิกาเจ้า นาฬิกาในกองทัพพม่า ทำให้พระองค์ได้รับชัยชนะเหนือนมอยที่เมืองสะเติน ได้เมืองเชียงใหม่ ได้

¹ Quoted p. 350.

² แหล่งที่มาอ้างอิง แห่งรัฐพิมพ์ หน้า 19

บริเวณอุ่นแม่น้ำเจ้าพระยา ขยายอิทธิพลจนติดกับชายฝั่งเขมร ตลอดจนได้ขึ้นทะเบียนอพง
ไทยใหม่ และชนเหล่านี้ในที่นี้

2. ทรงรับนับถือพุทธศาสนาในกิจกรรมทางศาสนา เจ้านาเป็นศาสนานะชาติของพม่า เมื่อ
จากเวลานั้นพวกร่วมได้รับนับถือพุทธศาสนาในภาคใต้ปัจจุบันเป็นกับความเชื่อเรื่องไสยาศรีเริ่กว่า
ลักษณ์ (Aja) ทำให้พวกรักนักบุญในลักษณ์มีอิทธิพลต่อประชาชนมาก เป็นอันตรายต่อการดัง
อาณาจักรของพระองค์ ประจวนกับมีพระภิกษุมอยู่ได้เดินทางมาเผยแพร่ศาสนา ซึ่ง พระชิน
อรหันต์ (Shin Arahan) ซึ่งรับนับถือพุทธศาสนาในกิจกรรมทางศาสนา พระเจ้าอนุรุทธ์ได้ส่งทูตไปขอพระไตร
ปิฎกจากนายคริย์ตะเกิน แต่พระเจ้ามูกุ (Makuta) กษัตริย์ตะเกินไม่อนุญาตให้ทำให้พระเจ้าอนุรุทธ์
ด้วยโภกาสาขายานาจลงมาทางใต้ ตีเมืองกะเกินได้ในปี ค.ศ.1057 และภาคด้านล่างกัน ทรัพย์สิน
และพระไตรปิฎกขึ้นไปพุกาม แล้วให้พระสงฆ์ออกเผยแพร่พุทธศาสนาในกิจกรรมทางศาสนา ภารานาถ
ได้กล่าวเป็นภาษาสำฤทธิ์ของพุกาม เทราพระไตรปิฎกของมอยุเป็นภาษาบาลี ซึ่งเดิมพุทธศาสนา
น衡阳านของพม่าใช้ภาษาสันสกฤต ในสมัยนี้มีการสร้างเจดีย์ทางพุทธศาสนาขนาดใหญ่เพื่อบรรจุ
พระเจ้ามูกุแก้วเรียกว่าเจดีย์เวลาทอง แต่ไปสร้างเสร็จในสมัยพระเจ้าอันธิชาติ

3. ทรงรับเอารัชธรรมของพวกลอยเจ้านา นอกจากทางด้านศาสนาแล้วก็มีการรับเอาร
การเมืองหนังสือแบบมอยุ สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมตามแบบมอยุ

4. พระองค์ทบทวนรวมเรื่องชาติต่างๆ ที่อยู่ในประเทศไทยให้เจ้านาเป็นชนชาติเดียว
กัน อุ่นด้วยกันอย่างสันติ เชื่อชาติต่างๆ นี้คือ นอย ยะ ไช ไทยใหม่ และผ่าต่างๆ นับเป็นผ่องาน
อันสำฤทธิ์ของพระองค์ ซึ่งน้อยนี้เรียกว่า นโยบายสร้างสันติที่กษัตริย์พม่าทุกๆ สมัยได้
ดำเนินความในนโยบายของพระองค์ แต่น้อยนี้ไม่ได้รับการยอมรับจากเชื้อชาติอื่น ๆ ในพม่า
 เพราะพม่าสร้างตนเป็นผู้นำแห่งชาติอื่นเป็นน้อยนี้ นโยบายสร้างสันติภายในได้การนำของชนชาติพม่าเจง
 กษาเป็นช่วงเวลาของสังคมโลกทางเมืองภายในประเทศตั้งแต่ติดต่อปัจจุบัน เมื่อใดที่รัฐบาลพม่า
 ยื่นแอดีจีมีกับกฎหมายของมอยุ ไทยใหม่ และยะไช เข่นตอนปลายของราชวงศ์พุกาม มีกับกฎหมายไทย
 ใหม่ ตอนปลายราชวงศ์ต้องยกมีกับกฎหมายของพวกลอย และในสมัยราชวงศ์คงของ (อ่องพญา) ก็มี
 กับกฎหมายของพวกลอย ไจห์เร (อารัน)

พระเจ้าอนุรุทธ์ทรงสืบต่อพระราชอำนาจเนื่องจากถูกตอบปักจังประชานมจากศูนย์ที่ไม่ชอบพระ
 องค์ ทั้งนี้เนื่องจากพระองค์มีนโยบายแข่งกับราชวงศ์ ส้าหรับในเรื่องที่พระองค์ไม่เห็นด้วย เพราะ
 พระองค์กระหนนักคิดว่า มาตราการที่รุนแรงเข้าเป็นส้าหรับการสร้างชาติใหม่ ทำให้ประชาชนไม่

ของพระองค์นัก เนื่องจากพระองค์ไม่ชอบรับการนับถือเทหาต่าง ๆ ของประชาชน ทรงบังคับให้เลิกนับถือ ทำให้พระองค์เสื่อมความนิยมลง และพระเจ้าสอยุ หาราช ไอยราษ์ขึ้นครองราชย์ในระยะปี ก.ศ.1077-1084 ไม่เข้มแข็งเท่าพระราชนิศา ทำให้พวกลอยุก่อการกบฏ และพระองค์ถูกพวกลอยุขับได้และประหารชีวิตในที่สุด กษัตริย์ที่มีความสามารถดีอีกคนหนึ่งคือ พระเจ้ากันธิชา (Kynazitha) หรือไทยเรียกว่าพระเจ้าครรชิต ขึ้นครองราชย์ในปี ก.ศ.1084-1112 บางหลักฐานว่า พระองค์เป็นพระราชนิรุทธ์ มีพระราชนิยมเป็นเช้าหนอยุกิจินเดียว ซึ่งส่วนมากวายพระเจ้าอนิรุทธ์ บางหลักฐานก็ว่าไม่ใช่ กด่าว่าพระองค์มีพระราชนิยมเป็นเช้าหนอยุกิจินเดียวจริง แต่พระเจ้าอนิรุทธ์ไม่ทรงแต่งตั้งเป็นพระราชนิยม เพราะทุกคนมาที่น้ำพระนางมาจากอินเดียหลังรักพระนางแล้ว และรู้ว่าพระนางไม่ใช่เจ้าหนอยุกิจินเดียวที่แท้จริง ประวัติของพระเจ้ากันธิชาเชิงลึกด้น และพิสูจน์ได้ว่าพระเจ้าอนิรุทธ์ อย่างไรก็ตามพระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่เข้มแข็งพระองค์หนึ่ง

พุกามสมัยพระเจ้ากันธิชา

1. ปราบพวกลอยุที่ก่อการกบฏ ได้อย่างราบรื่น แต่ก็พยายามที่จะให้น้อยลงร่วมกับพม่า ได้อย่างสันติ และพยายามเอาใจพวกลอยุ เพื่อจะได้ผลประโยชน์จากการค้าขายทางทะเลด้วยการประกาศใช้กฎหมายอยุในราชสำนัก และยกย่องวัฒธรรมอยุเหมือนวัฒนธรรมพม่า

2. ทรงสั่งหุตไปประเทศเงิน ในปี ก.ศ.1103 และปี ก.ศ. 1106 ในสมัยราชวงศ์ซึ่งซึ่ง กะยะหุตได้รับการต้อนรับอย่างดีในฐานะเป็นราชหุต จากกษัตริย์ผู้อยู่ในอยุและคำนิมนต์ในนายเป็นในครีกันสังกาเช่นเดียวกับสมัยพระเจ้าอนิรุทธ์

3. พระองค์สามารถควบคุมอาณาจักรพม่าเขมร ไทยให้อยู่น่านเจ้า และเมืองเช่นต่าง ๆ ให้อยู่ในระเบียง ทำให้ในสมัยของพระองค์ไม่มีการกบฏใดๆ เกิดขึ้นเลย

4. ทรงทำบุญบำรุงพุทธศาสนาที่นานา แต่ก็ยังคงให้ศาสนานินทา และการนับถือเทหาเจ้าของประชาชนมีอยู่ได้ โดยไม่คำนิมนต์ในนายดึงเครียดแบบพระเจ้าอนิรุทธ์ ทำให้ปัญหานี้ของศาสนาหมดไปทรงถวายเจดีย์ขนาดใหญ่คามกิตปมอยุชื่อ Ananda เป็นเจดีย์ที่สวยงามมากเพื่อแบ่งกับนครวัด

หลังจากพระองค์สวรรคต ได้ทรงตั้งรัชทายาทไว้แล้ว คือพระราชนิคคากาของพระองค์ได้ขึ้นครองราชย์ ทรงพระนามว่าพระเจ้าอุต่องสิกขุ (Alaung si-may) หมายถึงพระหุตเจ้าในอนาคต

พระองค์เป็นถูกศิษย์พระชินหรหันต์ พระองค์จึงเป็นกษัตริย์ที่เกรงกาลานาพุทธมาก

พุทธะสมัยพระเจ้าอโศกสิทธิ

ในสมัยนี้อิทธิพลของวัฒนธรรมอยุธยาเริ่มลงมือการปราบกบฏพากมอยุ และจะไป

1. ทรงแทนพระทัยความเป็นอนุรุขของรายอุต ด้วยการไปเยือนเมืองคำส่วนค่างๆ ในอาณาจักร และเดินทางเรือไปเยือนแคว้นเบงกอก ลังกาและมาطاญ

2. เศรษฐกิจการค้าในสมัยนี้เจริญมาก เพราะมีการติดต่อค้าขายต่างประเทศ ทำให้พระองค์ต้องมาตราวัด ซึ่ง ควร ที่นี่เพื่อให้เป็นแบบเดียวกัน

3. บังคับใช้กฎหมายมาทั่วราชอาณาจักร โดยพระองค์ทรงออกหนังสือรวมรวมการตัดสินความเป็นทางการของพระองค์ให้เป็นแนวทางแก่การตัดสินทั่งประเทศ เพื่อให้เข้ามาติดอินได้ศูนเกย์กับกฎหมายฉบับนี้

4. ทรงสร้างเสริมพุทธศาสนาให้เป็นฐาน ทรงสร้างวัด และสร้างเจดีย์ เช่น กุฎีหิริอุชเวกุ ซึ่งเป็นศาสนสถานที่ৎคุณามาก

5. พระองค์มีความสามารถด้านอักษรศาสตร์ มีพระราชนิพนธ์ เกี่ยวกับศาสนาเป็นภาษาบาลี ซึ่งมีความไพเราะมาก

ในปัจจุบันสมัยพระเจ้าอโศกสิทธิ เกิดความขัดแย้งกับลังกาทั้งๆ ที่เป็นไมตรีกันนานานั้น พระองค์ไม่พอใจที่ลังกาเปิดศัมพันธ์ไมตรีกับเขมรและพญาขามควบคุมการเดินเรือระหว่างเมืองท่า ตลอดจนขับบุคคลลังกาภักดิ์ ทำให้เกิดการฟื้นฟิพากันขึ้น และลังกาส่งกองเรือเข้าใจน้ำที่เมืองท่าของพม่าภาคใต้ แอบเมืองพะตูน นอกจากจะมีเรื่องขัดแย้งกับลังกาแล้วก็ซึ่งเกิดความขัดแย้งภายใน เกิดเชลียงดิจาราช พระเจ้าอโศกสิทธิบุกพะราชา ไอยรศปัลจพระชนน์และขึ้นครองราชย์ ซึ่งพระเจ้า Narathu (Narathu) 1167 – 1170 พระองค์ให้ครรภยาหรา ทำให้ถูกพระนามผู้จากอินเดียถอนปลดพระชนน์ได้ และเสนาบดีพากันพร้อมใจยกพระเจ้า Narapatisithu ขึ้นครองราชย์ในปี ค.ศ. 1173-1270

ผลงานของพระเจ้านราบดิสิทธิ

เป็นกษัตริย์ที่กรองราชย์นานที่สุดผลงานที่สำคัญของพระองค์คือการเผยแพร่พุทธศาสนา เติมท่าไปทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งผลกระทบถึงอาณาจักรกัมพูชา

1. เป็นสัมพันธ์ในศรีกับลังกาใหม่ มีการปฏิรูปทุกศาสตร์นิกรหินยานเกิดขึ้นในพม่า มีการส่งกิกขุนอยู่ไปเรียนที่ลังกา และกลับมาได้เผยแพร่ให้กัชธรรมในพม่า และอาณาจักรอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้หลักพุทธศาสตร์หินยานมั่นคงในแอบนี้และทำให้ศาสตราจักรตามซึ่งได้รับอนุญาตในอินเดีย ไม่สามารถจะมีอิทธิพลในศิลป์แผ่นดินให้อยู่เฉยๆ ตะวันออกเฉียงใต้
2. อิทธิพลของอารยธรรมพม่าเริ่มมีอิทธิพลเหนืออารยธรรมอยู่ โดยหันมาใช้ภาษาพม่า ส่วนทางด้านสถาปัตยกรรมสร้างแบบของพม่าแท้ มีลักษณะไปร่วมไม่เท่ากับแบบของมองโภ
3. สามารถขยายอาณาเขตไปทางเหนือที่เป็นท่อสู่ของพวกไทยใหญ่

ความเสื่อมของอาณาจักรพุกาม

กษัตริย์สมัยหลังๆ ไม่มีความสามารถ กษัตริย์สันโขแต่การสร้างวัดสร้างเจดีย์ เกopol แรงงานประชาชน และการที่วัดเป็นเจ้าของที่ดินมากน้อย เพราะการบริหารที่ดินของกษัตริย์องค์ก่อนๆ ทำให้ประชาชนขาดแคลนที่ดินทำมาหากิน พม่าต้องประสบกับการขยายอาณาเขตของ蒙古 แต่ กษัตริย์ดำเนินนโยบายศิริพลาด คือ มอง蒙古สั่งหุ่นมาเดือนให้อาณาจักรพุกาม ตั้งเครื่องราชบรรณาการไปให้จันทร์อาณาจักรพุกามสมัยพระเจ้า Narathihama ไม่ยอมรับหุ่น หอนอง蒙古สั่งหุ่นมาเดือนอิกกี้จันหุ่นประหารชีวิต ทำให้หน่อง蒙古ยกทัพมาตีเมืองพะโน (Bhamo) และเดย์นาได้ภาคกลางของพม่า เมืองหุ่นถูกยึดได้ในปี ค.ศ. 1287 พากนอยู่และพากหุ่นน้อยต่างก็แยกตัวเป็นอิสระ

ในระยะปี ค.ศ. 1287 – 1423 พม่าตกอยู่ใต้อำนาจของมอง蒙古 ถูกหนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรจัน แบ่งอาณาจักรเป็น 2 นัยชาติ ภาคเหนือให้ชื่อว่าวนนยา (Chieng Mien) มีศูนย์กลางที่เมือง Ta gaung และบริเวณภาคใต้ชื่อว่า Mien Chwang มีศูนย์กลางที่หุ่นกาน ทั้งสองพชาตินี้ในระยะแรกจันทำการปกครองโดยตรง ต่อมาทางใต้ให้เจ้านาหยพม่าปกครอง ในระยะเดียวกันนี้เองมีพื้นที่น่องชาติไทยใหญ่ 3 ตน ไทยใหญ่เดิมอยู่ด้วยความชายแคนจนพม่า และถูมน้ำ อิรุวดี สามละวิน ตั้งตัวขึ้นเป็นใหญ่หลังจากมอง蒙古ถูกรบ อาณาจักรพุกามในสมัยของพระเจ้า Narathihama ที่พื้นที่น่องชาติไทยใหญ่ มีความสามารถในการรบ รวบรวมกำลังขึ้นได้พากนมอง蒙古ออกไป ปกครองพม่าทางใต้แทนมีศูนย์กลางที่อังวะ และขยายอาณาจักรไปพม่าตอนบน ระหว่างที่พม่ากหอกอยู่ได้ การปกครองของพวกไทยใหญ่ เหตุการณ์ที่ไม่สงบนักเพราพวงไทยใหญ่ 3 พากหะเลา กันเอง มีพวกไทยใหญ่ที่เมืองพิงโค สะแก (Saging) และเมืองจาน (Maw Shau) พากเมืองจานมีกำลังมาก

คดีทุกร้านกษัตริย์ที่อังวะ ทำให้กษัตริย์ต้องขอความช่วยเหลือไปอังจิน เพื่อขับตัวพวกมือฉาดมา จัน เป็นมาช่วยปราบเพรษของชาติคุณเส้นทางการค้าทางน้ำ แต่ไม่สำเร็จในปี ค.ศ. 1520 พวกมือฉาด รุกรานพม่าได้ จัดการอังวะจากกษัตริย์ แล้วเข้าทำการปลูกของพม่าอย่างป่าถือน สังหารกิจ ปั้น วัด ทำให้ชาวพม่าต้องอพยพหนีไปอยู่ที่เมืองทองอู ซึ่งเป็นศูนย์กลาง商業ของพม่าอีกด้วย หนึ่งในสิ่งแผลน้ำสะโถง ซึ่งสามารถรักษาศัตรูศศย์ได้ เพราะมีผู้นำที่มีความสามารถเชื่อ มังกินไช (Mangkinchay) ค.ศ. 1486-1531 ซึ่งพระองค์มีพระราชโองการที่มีความสามารถดีเด่นและเป็นชาวดี

สรุปลักษณะความเจริญของพม่าในสมัยหุกกาต

1. ความเจริญทางเศรษฐกิจ ประชาชนพม่ามีความช้านาญในการเพาะปลูก ใช้เชือดหัว การปลูกข้าว ชาวพม่าสามารถปลูกข้าวทั้งชนิดหัวว่านบนเชิงเขาและนาค้าในที่ราบ สามารถทำนา ได้ปีละ 2 ครั้ง มีระบบการซอกประทາนที่กันสมัย นอกจากชาวพม่าจะเป็นเกษตรแต่ตัวมีความ ช้านาญในด้านการค้าขายทำให้มีพัฒนาชั้นก่อการเกิดขึ้นมาก แต่อาณาจักรร่วมจะเห็นได้จาก การสร้างวัดเป็นจำนวนมากนายประนามพื้นที่ที่ตั้งวัด แต่การค้าขายไม่ได้ใช้เหรียญทองหรือเงิน แบบพากพูดที่เคยใช้มา ก่อน พวกพม่าได้ใช้ระบบแลกเปลี่ยนเป็นทอง เงิน แต่พอถอย

2. การนับถือศาสนาพุทธมีความเชื่อในยุคพีพาก ที่เรียกว่า นัก (Nat) หรือเทพ เท้า ซึ่งมี 2 ประเภทคือ นักที่สิงสถิตย์ตามที่ต่างๆ ตามธรรมชาติ และนักที่เกิดจากวิญญาณบรรพบุรุษที่ต้องไปแปลงตัวมาเมื่อพม่าได้รับนับถือทุกศาสนาพิการพิทักษ์แห่งวัด ความเชื่อในเรื่องนักนี้ ที่ยังมีอยู่ และมีการผสมผสานความเชื่อในเรื่องนักเข้ากับความเชื่อในพุทธศาสนา โดยการสังเคราะห์ พุทธธรรมปั้นหัวปั้นอาหาร เทม่อนสังเวียนนัก

3. ลักษณะการปกครอง ปกครองในระบบตั้กคินา พระเจ้าแผ่นดินจะมอบให้กับ ขุนนางและเจ้าราชการตามตำแหน่งและความสามารถ ตำแหน่งเจ้าราชการเหล่านี้เป็นตำแหน่งที่ ตกทอดในสกุล¹ ทำให้เกิดสกุลอาชีพต่างๆ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว แม้จะอยู่ในสกุลอาชีพนั้นๆ แต่ เมื่อบุตรมีอาชีพต่างๆ ตามที่มีอาชีพเดิมอาชีพเดิมๆ นอกราชสำนักได้ คดิเก็ชวันกษัตริย์ที่อยู่ใน ฐานะสูงต่องเป็นเทวราช นาเจกมอญ เช่นเดียวกับกษัตริย์อื่นๆ ในอุนิภาคตอนนี้ มีการจ้าง ทหารผ่านแดนราชสำนัก ขณะเดียวกันกษัตริย์ก็เป็นองค์อุปถัมภ์ทุกศาสนาพิการพิทักษ์แห่ง การปกครองอาณาจักร พระเจ้าแผ่นดินจะมีคณะกรรมการคือเป็นผู้ช่วยในการปกครอง 4 คน คือ

¹ แหล่งเดียวกัน หน้า 37

สำหรับ Wundauks คณะเสนาบดีนี้เป็นสถาบันวิหาร เรียกว่าสถาบันอุทกศิลป์ (Hluttau) และมี Wundauks เป็นผู้ช่วยสถาบันดีในการบริหารราชการแผ่นดิน สถาบันอุทกศิลป์นี้หน้าที่ที่ขึ้นกับกิจการงานทั้งปวงตามประทัศค์ของกษัตริย์ และพิจารณาเรื่องรวมที่ขึ้นกับบ้านเมืองและเสนาธิคิลเห็นต่อ กษัตริย์

ส่วนการปกครองส่วนภูมิภาค จะแบ่งออกเป็นหัวเมืองใหญ่และเล็ก 叫做ว่านาถกังจะะ ทั้งซึ่หกวงไปปักษ์ครองเรื่องกว่า 200 แห่งน้ำที่คุ้มครองเรื่องการเกษตรที่นาหาร การเก็บภาษีอากรภายในได้ การควบคุมของคณะเสนาบดี 4 คน ในเมืองหกวงที่รับผิดชอบเรื่องนี้叫做ตรงเรียกว่า Myowungs หรือผู้กินเมือง

4. สถาบันสังคม วัดเป็นศูนย์กลางของชีวิตประจำวัน พวกพระจะเป็นพราหม์มีความรู้ทางด้านศิลปะและวรรณคดี เป็นผู้ให้การศึกษาแก่ประชาชนและได้รับความนับถือจากประชาชนทั่วไป บางครั้งพระเป็นผู้น้อมอธิษฐานการเมืองในการเดือดกษัตริย์และสนับสนุนกษัตริย์หรือบางครั้งพระที่ศักดิ์เป็นเครื่องมือของกษัตริย์เอง ลักษณะความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างประชาชนกับวัดทำให้ชาวบ้านมีความสูงสุดกับพุทธศาสนาอย่างถึงขีดจำกัดของหน้าที่และแบ่งเป็น 3 ชั้นชั้น คือ เจ้านาทและเจ้าราษฎร์ชั้นสูง รายภูมิสามัญและพราหม์ พราหม์จะมีที่ที่คงทองในสกุลและหาดที่ไม่คงทองในสกุล (ถูกหนึ่งและขาดทุกศักดิ์) หากล้างสองประเทศาแล้วจะมีเงินพอที่สามารถซื้อตั้งรากให้ฐานะของตัวริ่วได้รับการยกย่องในสังคม มีสิทธิเข้ารับราชการในหน้าที่ต่างๆ ได้

5. ศักดิ์ปกรณ์และวรรณคดี ที่มาได้รับเอกสารและด้วยน้ำที่ออกจากพวงน้อย ดังได้กล่าวมาแล้ว และสถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลของอยุธยาในสุกแวงฯ แต่เริ่มน้ำใช้ลักษณะของหน้าที่สถาบันกับของอินเดียในสมัยอยุธยา

อาณาจักรเวียดนาม อาณาจักรในอุ่นแม่น้ำแดง

ประเทศาเวียดนาม (Vietnam) ในอดีตนี้เรียกหลายชื่อ เมืองชาติชาตินี้ได้ศักดิ์ได้การปกครองของเชื้อชาติและมีการเรียกชื่ออาณาจักรของคนต่างๆ กันไปหลายชื่อด้วยกัน

Nam Viet เป็นชื่อที่เจนเรียกเวียดนามสมัยที่ไม่ทันเจนเจ้ามีศรีครองคินแหนนในต่างก็ยอม

¹ Gilbert Khoo, A History of South-East Asia since 1500 (Kuala Lumpur, University of Malaya Press, 1968) p. 56

ประเทศเวียดนาม (Vietnam) ในศตวรรษนี้เริ่มเป็นอาณาจักรของคนต่างด้าว กันไปทั่วประเทศ

Nam Viet เป็นชื่อที่เริ่มเรียกเวียดนามสมัยที่แบ่งพื้นที่เป็นสองส่วนในดินแดนที่อยู่ทาง

Dai Co Viet เป็นคำที่ใช้เรียกชื่อเวียดนามในสมัยราชวงศ์โน (Ngo)

Dai Viet เป็นชื่อเรียกเวียดนามในสมัยราชวงศ์หลัง มีความหมายว่าประเทศอันดึงให้อยู่ของชาวกวีด

Ziambu เป็นชื่อที่ปรากฏในหนังสือเรื่องการเดินทางของมาร์โคโปโล ซึ่งมาร์โคโปโล เผยแพร่ว่าเชยามบูเป็นส่วนหนึ่งของอันนาม สำหรับอันนาม (Anam) แบบว่าคินແຄนตอนได้สร้างขึ้นในปี ก.ศ. 265 หมายถึงคินແຄนตอนได้ของอันที่เป็นที่อยู่ของพวกเวียดนามที่อยู่ได้การปกครองของจีน

สำหรับบรรพบุรุษของชาวเวียดนามเรื่องกันว่าสืบเชื้อสายมาจากพวก Lo ที่อยู่ในถิ่นเมืองแม่น้ำแಡงและแม่น้ำค่า ซึ่งพวก Lo นี้มีการสันนิษฐานที่ว่าอาจมีจีนกำเนิดในจีนตอนใต้ปีชุบันจัดเป็นเชื้อสายของจีนในนี้เริ่ม มาแล้วซึ่ง¹ หรืออาจสืบเชื้อสายมาจากพวกมองโกเลีย² และนักวิชาการบางท่านได้จัดภูมิภาคเวียดนามออกเป็นภูมิภาคในตระกูลของเวียดนาม

วัฒนธรรมดั้งเดิมของเวียดนาม (ตามที่ปรากฏในหลักฐานของจีน)

สภาพสังคม ทำการเกษตรกรรมแบบไร่สีอนโดย ชาวนาลักษณะลังไปเรือชา ทำการล่าสัตว์ และการประมงการแสวงหาไม่นิยมส่วนเดียว ชาญสูงค่าตัว เช่น ผู้อุทิ้งน้ำค่าตุ้ง นิยมการกินหมากไฟพื้นค่า และมีการสัก漉漉ลายต่างๆ ตามลักษณะของสตรีได้รับการยกย่องในสังคม

การปกครอง อยู่กันเป็นฝ่ายๆ มีหัวหน้าผู้นำทำการปกครองและมีหัวหน้าผู้นำที่มีอำนาจเหนือหัวหน้าผู้อื่นๆ

การผ้าดิบศาสนา นับถือบรรพบุรุษของหัวหน้าผู้นำ ในฐานะเป็นบุคคลสำคัญซึ่งเป็นผู้กุนครองปีองกันกันให้พากษา และหากที่ดั้งนักแหงลังไปให้เข้า มีความเชื่อเรื่องวิญญาณและสิงหนื้อ

¹ John. F Cady, Southeast Asia : Its Historical Development (New York : McGraw-Hill Book Company,

1964) p. 16

² Hall D.G.E., p. 196

ธรรมชาติอื่นๆ และการนับถือเทวคุณางไม้ ฯลฯ

ในราช 300 B.C. จินได้เผยแพร่ทธิพลด้วยคำในรัชกาลจิ้งเชี่ย (Sheh Huang Ti) แห่งราชวงศ์จิ้ง ต่อมานายพลของจินซึ่ง Chao T'o ได้ขึ้นนำในพยายามกวาดล้างและกวาดล้าง ซึ่งประชาชัชนที่อยู่ในมณฑลนี้ไม่ใช่ชาวจิน แต่เป็นชาวไทยและอันนัม Chao T'o จัดการปักกรองในฐานะรัฐบูรพาการของจินแล้วเข้า去做 อีกที่ขยายอิทธิพลไปในแม่น้ำแสลงในเขตปักกรองของพวกໄภ ซึ่งพวกนี้อยู่กันเป็นหมู่ ทำให้หัวหน้าหมู่ทำการปักกรองขยายอิทธิพลมาถึง Thanh Hou Nguo an และ Ha-Tinh ในปี 207 B.C. เจ้าโคได้เรียกอาณาจักรของตนว่า Nan-Yue(Nam Viet)หมายถึงอาณาจักรของคนทางใต้ และในต้นยุคราชวงศ์จิ้ง (ค.ศ. 202 – 220) ได้ให้การรับรองอาณาจักรนี้ เมื่อเจ้าโคส่งบรรณาการไปเจิน เจ้าโคได้จัดการปักกรองโดยตรงในกว้างคู่และกว้างสี่ ส่วนทางใต้ลงมาได้ปล่อยให้ผู้ปักกรองเดินทำการปักกรองต่อไป

จะเห็นได้ว่า การปักกรองของจินในราชก่อนคริสต์กานน์ จินได้ขึ้นยอนให้ผู้ปักกรองเดินปักกรองต่อไป โดยมีข้าหลวงจั่นมาประสำดั้งไม่แทรกแซงบนธรรนเนิ่นประเพณีเดิมของชาวพื้นเมือง โดยไม่มีนโยบายกัดลืนชาติเวียดนามแต่อย่างใด ทั้งนี้ เพราะต้องการอาณาจักรนี้ไว้ค้าขายกับอาณาจักรอื่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แต่ในปี 112 B.C. ผู้ปักกรองต่อมานำในราชวงศ์ของ Chao T'o ได้เลิกฟื้นฟูก็ต่อขึ้นทำให้จักรพรรดิ Wu Ti (140-87 B.C.) ได้ประการรวมติดแคน "Nan-Yue" เจ้ากับเจ็นขัดการปักกรองเป็นมณฑลๆ โดยมีข้าหลวงจั่นมาปักกรอง การปักกรองของจินในตอนนี้ได้รับนโยบายกัดลืนชาติโดยมีtechnique ที่จะให้ถูกยุทธการปักกรองและสังคมของอาณาจักรนี้เป็นจิน โดยแท้ผู้ที่มีบทบาทมาก คือ Si Kuang ข้าหลวงของมณฑล Chiao Chih ในราช ค.ศ. 1 – 25 ได้เข้าทำการต่อไปนี้คือ

1. สนับสนุนให้ชาวจีนอยู่พื้นที่ในอาณาจักรนี้ เพื่อจะได้มีอิทธิพลเหนือพวกໄภ
2. เปิดโรงเรียนสอนภาษาจีน ถ้าอิจฉาจีน ตลอดจนบนธรรนเนิ่นประเพณีจีนพยาบาลให้ชาวเวียดนามเรียนภาษาจีน ให้มีการแต่งงานแบบจีน
3. การทหารมีการฝึกอาชีวะแบบจีน และขัดการทหารแบบจีน โดยแต่งตั้งให้ชาวพื้นเมืองให้ดำรงตำแหน่งทางการทหาร

ผลจากการที่จีนปักกรองชาวเวียดนามอย่างไร้ซึ่ง โดยได้รับนโยบายกัดลืนชาตินี้ทำให้ในปี

ค.ศ. 40 พื้นที่ดิน 2 ไร่ ห้องชุด Trung¹ ได้ก่อสร้างขึ้นทำการซื้อขายบ้านที่ปักครองอยู่และตั้งคุณเป็นนายครัว แต่ครองราชย์ได้แค่ 4 ปี ก็ถูกบุนนาคยกกองทัพมาปราบได้ พื้นที่ดิน Trung นี้ได้รับการยกย่องว่าเป็นวีรศดีของเวียดนาม

หลังจากที่ชาวเวียดนามกบฏแก้ว จันได้เข้ามาปักครองเวียดนามอย่างໄก็ชิกกว่าเดิมคือ

1. แค่คืนเกี้ยวทางได้ ตั้งแต่ถูกแม่น้ำแสลงถึงเมือง Ha Trinh อุฐได้การปักครองของจัน ให้ครองเป็นการปักครองแบบรวมอำนาจเข้าสู่สูญอีกครั้ง

2. มิให้เจ้าเมืองเดิมปักครองต่อไป แต่จะให้บุนนาคเป็นปักครองแทน

3. สนับสนุนให้คุณจันเข้ามาอยู่ในบริเวณถูกแม่น้ำแสลงมากขึ้นสนับสนุนให้มีการแต่งงานระหว่างคนจันกับคนเวียดนาม และให้เจ้าชายของเวียดนามแต่งงานกับชาวจัน

4. ใช้ภาษาจันเป็นภาษาราชการ การสอนไก่เข้ารับราชการใช้ภาษาจัน สนับสนุนให้คุณจันสูงเวียดนามไปเรียนที่ประเทศไทย ทำให้ชาวเวียดนามอ่อนๆ เอ่อ่ายังและรู้ภาษาจันกันเป็นอย่างดี

ชาวเวียดนามนั้นได้พยายามคืนวนที่จะเป็นอิสระจากจันอยู่เรื่อยมา เพราะไม่พอใจที่จะอยู่ใต้การปักครองของจัน มีการกบฏต่อต้านจันอยู่บ่อยๆ นางพร็อกสามารรถเป็นอิสระจากจันได้แค่กี่เป็นระยะสั้น เช่น ในราชคริสตวรรษที่ 6 Li Bon ได้นำชาวเวียดนามประกากศิริภากษาจัน ตั้งราชวงศ์ขึ้นปักครองแต่ก็ไม่นาน ถูกจันยกทัพมาปราบทำให้เวียดนามอยู่ใต้การปักครองของจันอีกในศตวรรษที่ 7 เวียดนามได้เป็นอิสระจากจันโดยเด็ดขาดในปี ค.ศ. 939 หลังจากราชวงศ์ที่ดังของจันเสื่อมลง

การที่เวียดนามตอกย้ำให้การปักครองของจันเป็นเวลากาน ทำให้ชาวเวียดนามถูกแยกกับวัฒนธรรมของจันในเรื่องความสัมพันธ์ของครอบครัว ที่นิคิน และสังคมมุขย์การพัฒนาของลักษณะจืดกับพุทธศาสนาหมายเหตุความเชื่อถือเดิมของคนที่นิมิยะ ทำให้ลักษณะทางการเมืองของเวียดนามไม่เหมือนประเทศไทยอีกต่อไป ไม่เชยจะวันออกเดียงได้ ซึ่งได้รับอิทธิพลของพุทธศาสนาหินayanหรือได้รับอิทธิพลของศาสนาอิสลาม ทางด้านภาษาการเขียนหนังสือเวียดนามก็ได้รับแบบอย่างมาจากการเขียนในตัวพยัญชนะ และศึกษาลักษณะเชื่อในชั้นสูงๆ เพื่อที่จะผ่านการสอบเข้ารับราชการทั้งทางด้านทหารและพดที่เรือน ถึงแม้ว่าเวียดนามจะเป็นเอกราชาต

¹ ตามเพื่องกัน หน้า 196

จันແສ້ວ ກີ່ຂັງໄນເປົ້າຢືນແປດຈຸບັນແບບການປັກຄອງແລະປະຫຼັດສັນອອຽ່ໄດ້ການປັກຄອງຂອງຈິນ ຈິນ
ກຣະທັ່ງກວຽຣມທີ 19 ຜັ້ງເຫດເຂົາມາເຫັດກາຮອງເວື່ອຄານຈຶ່ງໄດ້ເປົ້າຢືນແປດຈ

ຄໍາຄາມທ້າຍນທ

1. ອາພາຊັກໂນໂລຢີເປັນອາພາຊັກແຮກໃນເອເຊີຍຕະວັນອອກເດືອງໄດ້ກີ່ສົ່ງຄົ່ງຈາກນຽມກາຮ
ໄທຈິນ ອາພາຊັກນີ້ມີຄວາມເຊີຍຫຼູຍ່ຍ່າງໄວຈະອີນຍາຍ
2. ເມືອງອອກແກ້ວ ດັ່ງນີ້ທີ່ໄດ້ມີຄວາມສໍາຄັງຫຼູຍ່ຍ່າງໄວ
3. “ຈິນປາ” ອາພາຊັກນີ້ເປັນຂອງຂາດີໄດ້ ມີຄວາມສໍາຄັງຫຼູຍ່ຍ່າງໄວ ໄກສັນກິນກາກັນກວ້າ
ເຖິງຈ່າວຂອງອາພາຊັກນີ້ເພີ່ມຕົນ
4. ເຊັນຕະ ວັນວັດທະນາຄວາມເຊີຍຈາກຂາດີໄດ້ ເຫຼຸດໄຈົງດູກອາພາຊັກຂວາບໜ້ານາ
ຮູກຈານ
5. ເຫຼຸດ ພະເຈົ້າຂໍ້ວຽມນັ້ນທີ່ 2 ຈຶ່ງສອບປານອາພາຊັກກົມພູ້ຈຳນັ້ນ ພະອອງທີ່ມີຄວາມສໍາຄັງ
ກັນອາພາຊັກກົມພູ້ຍ່າງໄວ
6. ຮະບນເທວຣາຈາ ຕ້າງຄວາມເຊີຍໄກ້ກັນອາພາຊັກກົມພູ້ ອ່າງໄວ
7. ຂາດີໄດ້ເປັນປະຫາກພວກແຮກທີ່ເປັນຜູ້ນຸກເນີກດ້ານກາຮົບວັດທະນາອິນເດີຍ ແລະ
ວັດທະນາອິນເດີຍທີ່ຮັບແລະດ່າຍທອດນີ້ມີຂະໄວບ້າງທີ່ສໍາຄັງ
8. “ຄົງເກຍທຣ” ຕີ່ອາພາຊັກຂອງຂາດີໄດ້ດັ່ງນີ້ທີ່ໃຫນມີຄວາມເຊີຍ ແລະຄວາມເສື່ອນ
ຍ່າງໄວ
9. ນິຍາຍສົງສົ່ງຕີ່ຂອງພະເຈົ້ານິຖູທີ່ ເກີດຈິນພະຮະເຫຼຸດໄກ
10. ອົງອີນຍາຍໄກຮົງສົງທາງສັງຄນໃນພໍມ່ານາໄກ້ເຫຼົາໄຈ
11. ເຫຼຸດໄກເວື່ອຄານຈຶ່ງເປັນປະເທດເຕີວາໃນເອເຊີຍຕະວັນອອກເດືອງໄດ້ທີ່ວັນວັດທະນາຈາກ
ຈິນ